

SELETUSKIRI

Maaeluministri määruse „Mesindussektorisse sekkumise toetus” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 7 lõike 2, § 12 lõike 3, § 18 lõike 4, 19 lõike 5, § 20 lõike 4 ning § 104 lõike 2 alusel. Määrus on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186) (edaspidi *ÜPP strateegiakavade määrus*), artiklitega 44, 54–56 ning komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/126, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1.standardi kohast suhtarvu (ELT L 20, 31.01.2022, lk 52–94) (edaspidi *täiendavate nõuete määrus*), artikli 21 lõike 1 ja artikli 22 lõikega 3.

Mesindusele kui põllumajanduse ökosüsteemi seisukohast väga olulisele ja vajalikule sektorile on Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) ühise põllumajanduspoliitika (edaspidi *ÜPP*) raames pööratud eraldi tähelepanu. EL-i 2014-2020 eelarveperioodi lõpuni adresseeriti mesilaste arvukuse säilimist 3-aastaste mesindusprogrammide (edaspidi *mesindusprogramm*) rakendamisega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854), alusel. 2023. aastal algavast EL-i eelarveperioodist alates aga toetatakse EL-i ÜPP reformiprotsessi tulemusel EL-i õiguses tehtud muudatuste tõttu mesindussektorit ÜPP strateegiakavade määruse alusel koostatud ja Euroopa Komisjoni (edaspidi *komisjon*) otsusega heaks kiidetud „EL ÜPP strateegiakavas aastateks 2023–2027“ (edaspidi *ÜPP strateegiakava*) sätestatud mesindussektorisse sekkumise meetmena.

Mesindussektorisse sekkumine on üks ÜPP strateegiakavade määruse kohaselt teatud põllumajandussektorites ÜPP eesmärkide saavutamisele kaasa aitamiseks sätestatud sektoripõhistest sekkumistest ning selle rakendamine on EL liikmesriikidele kohustuslik. ÜPP strateegiakavade määruse kohaselt püüavad liikmesriigid mesindussektoris saavutada vähemalt ühte määrusega sätestatud asjakohast erieesmärki, mille saavutamiseks määrab iga liikmesriik määruses sätestatud valikule tuginedes kindlaks sobivad sekkumisviisid. Mesindussektorisse sekkumise toetust (edaspidi *toetus*) antakse tagastamatu abina kindlaksmääratud sekkumisviiside raames eesmärgi saavutamiseks teostatud tegevustega kaasnevate abikõlblike kulude kompenseerimiseks.

Eestis selgitati mesindussektorisse sekkumise eesmärk ning sekkumisviisid ja võimalikud tegevused eesmärgi saavutamiseks välja mesindussektori esindusorganisatsioonide esitatud ettepanekute põhjal Maaeluministeeriumi juhtimisel ÜPP strateegiakava ettevalmistamisel toimunud arutelude käigus. Kuigi Eesti puhas loodus ja üldine keskkonnateadliku tarbimise populaarsuse kasv soosivad mesindusega tegelemist, jääb siin peetavate mesilasperede arv olemasolevast looduslike taimekoosluste meekorje potentsiaalst kaugemale. Mesilasperede arvukust mõjutab väliste tegurite kõrval enim sektori enda konkurentsivõime ja turule

orienteeritus. Konkurentsivõime ja turule orienteerituse vähenedes väheneb ka mesilasperede arvukus. Mesindussektorisse sekkumise eesmärgiks on mesindussektori konkurentsivõime ja turule orienteerituse suurendamine, aidates kaasa ÜPP strateegiakavade määruse artikli 6 lõikes 1 sätestatud erieesmärkide valikust alapunktis b nimetatud erieesmärgi saavutamisele. Viidatud erieesmärk (ÜPP strateegiakavas erieesmärk 2) seab sihiks suurendada konkurentsivõimet ja turule orienteeritust, pöörates erilist tähelepanu teadusuuringutele, tehnoloogiale ja digiüleminekule. Eesmärgi saavutamiseks kasutatakse ÜPP strateegiakavade määruse artikli 55 lõikes 1 sätestatud mesindussektorisse sekkumise viiside valikust järgmisi sekkumisviise:

- a) mesinikele ja nende organisatsioonidele suunatud nõustamisteenused, tehniline abi, koolitus, teave ja parimate praktikate vahetamine, sealhulgas võrgustike kaudu;
- b) investeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse ning muud tegevused võitluseks kahjurite ja mesilaste haigustega, eriti varroatoosi tõrje;
- c) tegevused laboratooriumide toetamiseks mesindustoodete, mesilaste kao või tootlikkuse languse ja mesilastele potentsiaalselt toksiliste ainete analüüsimise eest;
- d) koostöö asutustega, kes on spetsialiseerunud mesindust ja mesindustooteid käsitlevate teadusprogrammide rakendamisele;
- e) müügiendendus, teavitustegevus ja turundus, sealhulgas turuseire ning tegevused, mille eesmärk on eelkõige tösta tarbijate teadlikkust mesindustoodete kvaliteedist.

Käesolev määruse eelnõu on ette valmistatud ÜPP strateegiakavas ette nähtud teatud sektoritesse sekkumise viiside puhul mesindussektorile toetuse andmiseks toetuse tingimuste kehtestamiseks. Määrusega kehtestatakse nõuded toetuse taotlejale, taotleja poolt toetuse taotlemiseks koostatavale tegevuskavale ja tegevuskavas ette nähtavatele tegevustele, tegevuskava heakskiitmisele, ning tegevuskava ja selles esitatud tegevuste kohta esitatavad nõuded, toetuse määr ja suurus, abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud, nõuded tegevusaruandele, maksetaotlusele ja kulusid tõendavatele dokumentidele ning toetuse maksmise tingimused ja kord.

ÜPP strateegiakavaga seonduvalt panustab toetus lisaks erieesmärk 2-le ka mesinike teadmiste ja oskuste parandamisele suunatud tegevuste kaudu horisontaalse eesmärgi saavutamisesse. ÜPP strateegiakava horisontaalseks eesmärgiks on põllumajandussektori ülese eesmärgina sektori kaasajastamine teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku abil põllumajanduses ja maapiirkondades ning ergutades nende kasutuselevõttu. Tegevuspõhise riigieelarvega seonduvalt panustab toetus „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ põllumajandussaaduste tootmise, väärindamise ja turustamise tegevussuuna eesmärkidesse (Eesti toiduainesektor on konkurentsivõimeline nii sise- kui ka välisturul; tootja positsioon turul on tugev; Eesti tarbijad eelistavad ja tarbivad Eestis toodetud toitu) ning teaduse ja innovatsiooni ning teadmussiirde tegevussuuna eesmärki (teadmiste loome ja teadmussiire toetab põllumajanduse ja kalanduse valdkonna eesmärkide saavutamist). Toetuse andmine nähakse ette maaeluministri kinnitatud programmi „Põllumajandus, toit ja maaelu 2023–2026“ meetme „Põllumajandussaaduste tootmine, väärindamine ja turustamine“ tegevuse „Põllumajandustootjate ja toiduainetööstuste konkurentsivõime“ hulgas.

Toetust antakse ühele vähemalt kolmest mesindussektori organisatsioonist moodustatud mesinduskogule, kelle liikmed on ÜPP strateegiakavas sätestatud mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamise ja toetuse taotlemise osas kokku leppinud ning kes partnerina kaasab lepingu alusel vähemalt ühe mesinduse või meetoodete uuringuid teostava teadus- ja arendusasutuse või põllumajanduse ja maaelu valdkonnas küllaldast kogemust ja ekspertteadmisi omava isiku. Mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamiseks ja toetuse taotlemiseks koostab mesinduskogu kõiki sekkumisviise hõlmava 3-aastase tegevuskava, mis esitatakse heakskiitmiseks PRIA-le. Heaks kiidetakse ja toetust antakse vaid tegevuskavade paremusjärjestuses esimesele kohale tulnud tegevuskava esitanud mesinduskogule. Toetuse lõppkasusaajateks on mesinikud – nii mesindusorganisatsioonide kaudu mesinduskogusse kuuluvad kui mitte kuuluvad. Eeldatav otseste lõppkasusaajate arv läbi kõikide tegevuskavas sisalduvate erinevate

tegevuste ulatub ca 2/3 kõikidest Eesti mesinikest, kaudselt aga saavad toetusest nt tarbijate teadlikkuse suurendamisele suunatud tegevuste kaudu kasu kõik Eesti mesinikud.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Maaeluministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna nõunik Kalev Karisalu (6256 517, kalev.karisalu@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi on eelnõule teinud Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (625 6202, jaana.lepik@agri.ee) ning eelnõu toimetab keeleliselt sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) koosneb seitsmest peatükist ja 23 paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 kehtestatakse määruse reguleerimisala. Eelnõu eesmärgiks on kehtestada ÜPP strateegiakavas sätestatud mesindussektorisse sekkumise puhul toetuse andmise tingimused ja kord, sealhulgas nõuded mesinduskogule ja tema liikmele, tegevuskavale ja selles esitatud tegevuste kohta ning tegevusaruandele, tegevuskava ja tegevusaruande esitamise ja heakskiitmise kord, ning toetuse maksmise, sealhulgas ettemaksmise tingimused ja kord.

Eelnõu §-s 2 tuuakse välja toetuse andmise eesmärk. ÜPP strateegiakavas sätestatud mesindussektorisse sekkumise eesmärgist ja selle saavutamiseks valitud sekkumisviisidest tulenevalt antakse toetust mesindussektori tegevuskavas kavandatud tegevuste elluviimise eest, mis tõstavad mesindussektori konkurentsivõimet ja turule orienteeritust mesinike teadmiste ja oskuste parandamise, mesilashaigustega ja kahjuritega võitlemiseks materiaalsesse ja mittemateriaalsesse varasse investeerimise, mesilashaiguste ja mesindustoodete analüüsimise, teadusastutustega tehtava koostöö edendamise, tarbijate teadlikkuse suurendamise ning tegevuskavas kavandatud tegevuste elluviimiseks tehnilise abi andmise kaudu.

Eelnõu §-s 3 on sätestatud nõuded, millele peab vastama toetuse taotleja.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetust saab taotleda Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 18 lõikes 1 nimetatud mesinduskogu. Mesinduskogu on Eestis tegutsevate mesindussektori isikute ühendustest moodustatud eraldi juriidiline isik (mittetulundusühistu) või juriidilise isiku staatusega isikute ühendus (seltsing). ELÜPS § 18 lõike 1 kohaselt peab toetust saada soovival mesinduskogul mittetulundusühingute seaduse § 7 kohases põhikirjas või võlaõigusseaduse § 580 lõike 1 kohases seltsingulepingus olema sätestatud eesmärgiks ÜPP strateegiakavas sätestatud mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamine. Võrreldes mesindusprogrammidega, kus programmi rakendas ning selle läbiviimise eest vastutas üks maaeluministri käskkirjaga määratud juhtiv mesindussektori isikute ühendus korraga, tõhustab mitme mesindussektori isikute ühenduse poolt esitatava ühistaotluse alusel toetuse andmine üldist koostöö taset sektoris ning tekitab tegevustes suuremat sünergia.

Lõikes 2 täpsustatakse nõutavat minimaalset mesinduskogu liikmete või seltsinglaste (edaspidi *mesinduskogu liikmed*) arvu ja mesinduskogu liikmeks olevate mesindussektori isikute ühenduste minimaalset mesinikest liikmete arvu. Mesinduskogul peab olema vähemalt kolm juriidilisest isikust mesindussektori isikute ühendusest liiget, kes tegutseb juriidilise isikuna ning kelle põhikirjaliseks tegevuseks on mesinduse arendamine ja kellel igaühel on vähemalt kümme teise selle mesinduskogu liikmeks oleva mesindussektori isikute ühenduse mesinikust liikmega mittekatuvat mesinikust liiget. Kui mesinduskogul on neli või enam mesindussektori isikute ühendusest liiget, siis neljanda liikme puhul ja edasi vähemalt kümne mesinikust liikme olemasolu ja nende mittekatuvuse nõuet ei arvestata. Vähemalt kolme mesindussektori isikute ühendusest liikme olemasolu nõue on Eesti mesindussektori isikute ühenduste arvu juures optimaalne, suunates organisatsioone suuremale koostööle, kuid jättes ka võimaluse teisi ideid ja arengusuundasid esindavate mesinduskogude tekkeks. Vähemalt kümne teise mesinduskogu liikmeks oleva mesindussektori isikute ühenduse mesinikust liikmega mittekatuva mesinikust

liikme nõude eesmärgiks on tagada piisava arvu aktiivsete mesinike kaasatus ning minimeerida fiktiivsete mesinduskogude tekke võimalust.

Lõikes 3 sätestatakse, et mesinduskogu peab toetuse taotlemiseks PRIA-le esitatava tegevuskava väljatöötamiseks ja elluviimiseks kaasama partneri, kelleks ELÜPS § 18 lõike 3 kohaselt on vähemalt üks mesinduse ja meetoodete uuringuid tegev teadus- ja arendusasutus või põllumajanduse ja maaelu valdkonnas küllaldase kogemusega ja eksperditeadmistega isik, temaga sõlmitava lepingu alusel. Mesindusprogrammide puhul partneri kaasamise nõuet ei olnud. Partneri kaasamine võimaldab ühelt poolt kasutada tegevuskava koostamisel ja elluviimisel ära täiendavaid mesindus- või teadusalaseid teadmisi ja oskusi, teiselt poolt aga tõsta mesinduskogu administreerimis- ja finantsvõimekust.

Lõikes 4 täpsustatakse, milliseid andmeid peab mesinduskogu ja partneri vaheline sõlmitav leping minimaalselt sisaldama. Leping peab kajastama lepingu sõlmimise eesmärki, partneri mesinduskogusse kaasamise ja mesinduskogust lahkumise korda, partneri ja seda esindava isiku kontaktandmeid ning partneri õiguseid ja kohustusi tegevuskava väljatöötamisel ja elluviimisel.

Lõigetes 5–8 sätestatakse mõned üldisemad lisanõuded mesinduskogule, mesinduskogu liikmetele ja mesinduskogu partnerile. Mesinduskogu, mesinduskogu liikme ja mesinduskogu partneri riikliku maksu võlg koos intressiga ei tohi ületada 100 eurot või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud. Samuti ei tohi mesinduskogu, mesinduskogu liikme ja mesinduskogu partneri suhtes olla algatatud likvideerimismenetlust, nimetatud ajutist pankrotihaldurit ega kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti, lisaks ei ole algatatud sundlõpetamist ja tal ei ole kehtivat äriregistrist kustutamise hoiatust. Mesinduskogu, mesinduskogu liige ja mesinduskogu partner ei tohi taotleda ega saada sama kulu kohta toetust riigieelarvest või muudest vahenditest. Juhul kui mesinduskogu, mesinduskogu liige ja mesinduskogu partner on saanud varem rahastust riigieelarvest või muudest vahenditest ning see on tulnud tagasi maksta, siis tagasimaksmisele kuulunud summad on tähtajaks tagasi makstud.

Lõikes 9 on sätestatud nõue, mille kohaselt mesinduskogul, mesinduskogu liikmel ja mesinduskogu partneril ei ole kehtivat karistust karistusseadustiku §-s §-s 49¹, 209, 209¹, 210, 296, 298, 298¹, 372, 373 või 384 (ettevõtluskeeld, kelmus, hankekelmus, soodustuskelmus, altkäemaksu vahendus ja andmine, mõjuvõimuga kauplemine, tegevusloata ja keelatud majandustegevus, ärikeelu rikkumine, maksejõuetuse põhjustamine) sätestatud süüteo toimepanemise eest.

ÜPP strateegiakava raames toetuste andmise üle otsustamisel lähtutakse sellest, et kui isik on toime pannud hüvede välja petmisega, avaliku võimu otsuste enda kasuks kallutamise või ebaausa majandustegevusega seotud väär- või kuriteo, mille toimepanemise eest on tema kohta kantud kehtivad karistusandmed karistusregistrisse, siis ei saa selline isik toetust taotleda, sest tegemist ei ole õiguskuuleka ja usaldusväärse isikuga ning ta ei vasta toetuse saamise nõuetele. Süüteo koosseisud on sätestatud eesmärgiga hoida ära õigusaktist tuleneva kohustuse õigeaegse või täieliku täitmata jätmise, mille korral kaasneb oluline oht või kahju õigushüvele või olulistele ühiskondlikele huvidele. Toetuse andmise lubatavuse kujundamisel on lähtutud *ultima ratio* põhimõttest ehk arvesse võetakse üksnes need isiku teod, mis seavad tõsiselt kahtluse alla tema õiguskuulekuse ja usaldusväärse.

Eelnõu §-s 4 on sätestatud nõuded, millele peab vastama mesinduskogu poolt koostatav tegevuskava. Tegevuskava koostamise põhimõtete ja sisu osas mesindusprogrammide rakendamisel koostatud tegevuskavadega võrreldes olulisi erinevusi pole.

Lõikes 1 antakse koostatava tegevuskava ajaline piiristus. Tegevuskava strateegiakavas sätestatud mesindussektoris sekkumise eesmärgi saavutamiseks ja toetuse taotlemiseks koostatakse ELi 2023–2027 eelarveperioodil kahe perioodi kohta järgmiselt:

1) 2023. aastal tegevuskava heakskiitmisega algava ja 15. oktoobril 2025. aastal lõppeva perioodi kohta;

2) 16. oktoobril 2025. aastal algava ja ÜPP strateegiakava viimase aasta 15. oktoobril lõppeva perioodi kohta.

Antud perioodide määratlemisel on arvesse võetud, et ÜPP strateegiakavade määruse X lisa kohaselt on mesindussektorisse sekkumise rahaeraldised liikmesriikidele ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261), artiklis 35 sätestatud põllumajandusliku eelarveaasta (edaspidi *eelarveaasta*) pikkuse perioodi kohta. Eelarveaasta nimetatud artikli 35 kohaselt hõlmab tehtud kulusid ja saadud tulusid, mille makseasutused kannavad EAGFi ja EAFRD raamatupidamisarvestusse seoses N põllumajandusliku eelarveaastaga, mis algab N–1 aasta 16. oktoobril ja lõpeb N aasta 15. oktoobril.

Kolme eelarveaasta pikkuse perioodi kohta tegevuskava koostamise puhul on lähtutud selle otstarbekusest – sellest lühem periood ei soosiks pikemaajalisema suunitlusega ideede ja tegevuste tegevuskavasse kaasamist ning oleks administratiivselt koormavam, pikem periood aga tooks kaasa liigse jäikuse mesindussektorisse sekkumise meetme rakendamisel ning raskused vajalike ja tõhusate tegevuste pika aja peale ette planeerimisel. Kolme eelarveaasta pikkuse tegevuskava koostamist toetab ka mesindusprogrammide kogemus, kus programme rakendati samuti kolme aasta pikkuste perioodide kaupa. Erinevalt aga mesindussektorisse sekkumisest nähti mesindusprogrammide puhul programmi kolme aasta pikkune rakendusperiood ühtselt kõikidele liikmesriikidele ette EL õigusaktis¹. Programm tuli koostada kolme mesindusaasta kohta (mesindusaastana oli EL õigusaktis sätestatud 12 järjestikust kuud alates 1. augustist kuni 31. juulini). Mesindussektorisse sekkumise puhul mesindusaasta mõistet enam ei kasutata.

16. oktoobril 2025. a algava ja ÜPP strateegiakava viimase aasta 15. oktoobril lõppeva perioodi kohta koostatava tegevuskava puhul tuleb arvestada, et kuna käesoleva määruse eelnõu koostamise hetkel kehtivate EL õigusaktide kohaselt on ÜPP strateegiakava rakendamine ette nähtud kuni 31. detsembrini 2027. a, siis lõpeb see periood 15. oktoobril 2027. a ning tegevuskava koostatakse sellest tulenevalt kahe eelarveaasta pikkuse perioodi kohta. Niipea kui EL-i tasandil võetakse vastu otsus ELi 2023–2027 eelarveperioodil mesindussektorisse sekkumise rakendamise pikendamise kohta 2028. aastani, muudetakse käesolevat määrust selliselt, et 16. oktoobril 2025. a algav periood lõpeb 15. oktoobril 2028. a ning antud perioodi kahe esimese eelarveaasta kohta tegevuskava koostanud mesinduskogu koostab ja lisab olemasolevale tegevuskavale täiendava tegevuskava 16. oktoobril 2027. a algava ja 15. oktoobril 2028. a lõppeva eelarveaasta osas. Selline meetme pikendamine EL-i tasandil on vägagi tõenäoline, sest sellist üleminekumeedet kasutati mesindussektori toetamisel ka eelmisel, EL-i 2014–2020 eelarveperioodil mesindusprogrammide meetme rakendamisel².

2023. aastal tegevuskava heakskiitmisega algava ja 15. oktoobril 2025. aastal lõppeva perioodi kohta tegevuskava koostamisel ja rakendamisel tuleb aga arvestada, et perioodi esimene aasta on eelarveaastast lühem. Esiteks, vastavalt ÜPP strateegiakavade määruse artikli 86 lõike 1 punktile a on tegevuskava rakendamisega seotud rahalised kulud abikõlblikud alates selle aasta 1. jaanuarist, mis järgneb aastale, mil komisjon ÜPP strateegiakava heaks kiidab, ehk mitte enne 1. jaanuarit 2023. a. Teiseks aga ei ole tegevuskavas sisalduvate tegevustega seotud kulud abikõlblikud enne, kui tegevuskava on PRIA-le heakskiitmiseks esitatud. Tegevuskava saab heakskiitmiseks esitada peale käesoleva määruse jõustumist.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikkel 55(1).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/2220, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) toetuse kohta 2021. ja 2022. aastal ning muudetakse määrusi (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1306/2013 ning (EL) nr 1307/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja nende määruste kohaldamisega ning määrust (EL) nr 1308/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja sellise toetuse jaotamisega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 1–29), artikli 10 punkt 3).

Lõikes 2 sätestatakse koostatava tegevuskava üldine struktuur ja eelarve. Nimelt tuleb tegevuskava tegevused kavandada ühelt poolt kõikide strateegiakavas ja käesolevas määruuses sätestatud mesindussektorisse sekkumise viiside kaupa, teiselt poolt peavad kavandatavate tegevustega seotud kulud jääma eelarveaastate ja ELÜPS § 11 lõike 3 alusel maaeluministri käskkirjaga sätestatud toetuse rahaliste vahendite jaotuse piiresse.

Lõikes 3 esitatakse ÜPP strateegiakavas sisalduvate mesindussektorisse sekkumise viiside loetelu viidetena ÜPP strateegiakavade määruuse vastavatele sätetele. Loetelus on sekkumisviisid, mis on valitud Eestis mesindussektorisse sekkumise eesmärgini jõudmiseks. Koostatavas tegevuskavas kavandatakse tegevused eraldi iga loetelus oleva sekkumisviisi kohta. Eestis rakendatavad mesindussektorisse sekkumise viisid selgitati välja mesindussektori esindusorganisatsioonide esitatud ettepanekute põhjal Maaeluministeeriumi juhtimisel ÜPP strateegiakava ettevalmistamisel toimunud arutelude käigus. Eestis rakendatavateks sekkumisviisideks on:

- 1) mesinikele ja nende organisatsioonidele suunatud nõustamisteenused, tehniline abi, koolitus, teave ja parimate praktikate vahetamine, sealhulgas võrgustike kaudu;
- 2) investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse ning muud tegevused võitluseks kahjurite ja mesilaste haigustega, eriti varroatoosi tõrjeks;
- 3) tegevused laboratooriumide toetamiseks mesindustoodete, mesilaste kao või tootlikkuse languse ja mesilastele potentsiaalselt toksiliste ainete analüüsimise eest;
- 4) koostöö asutustega, kes on spetsialiseerunud mesindust ja mesindustooteid käsitlevate teadusprogrammide rakendamisele;
- 5) müügiarendus, teavitustegevus ja turundus, sealhulgas turuseire ning tegevused, mille eesmärk on eelkõige tõsta tarbijate teadlikkust mesindustoodete kvaliteedist.

Eestis rakendamiseks valitud mesindussektorisse sekkumise viisid katavad kõiki EL-i eelmisel, 2014–2020 eelarveperioodil Eestis rakendatud mesindusprogrammide meetmeid. Vajadustest ja eelarve suurenemisest tulenevalt on võrreldes mesindusprogrammides rakendatuga lisandunud koostöö mesindust ja mesindustooteid käsitlevate teadusasutustega ning müügiarendus, teavitustegevus ja turundus.

Lõige 4 sätestab tegevuskava sisu. Tegevuskavas peab olema kirjas mesinduskogu nimi, mittetulundusühingu puhul registri kood, mesinduskogu esindaja nimi ja kontaktandmed, samuti mesinduskogu liikmete ja partneri nimed ja kontaktandmed. Mesinduskogu partneri puhul tuleb esitada tema varasema mesinduse ja meetodete uuringutegevuse kogemuse või põllumajanduse ja maaelu valdkonnas omatavate kogemuste ja ekspertteadmiste kirjeldus. Seejärel peab tegevuskavas olema selgelt välja toodud mesinduskogu ja partneri vaheline ülesannete ja panuste jaotus tegevuskava koostamise, täitmise ja aruandmisega seoses. Selleks esitatakse ülevaade tegevuskava koostamise, täitmise ja aruandlusega seoses partneri poolt teostatavate konkreetsete tööde ja tegevuste kohta ning teadmiste, kogemuste, vahendite vms panustamise kohta. Tegevuskava peab sisaldama ka infot selle rakendamise perioodi kohta, tuues sealjuures ära konkreetsed tegevuskavaga hõlmatud eelarveaastad.

Tegevuskava põhiosa moodustab strateegiakavas sätestatud mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamiseks kavandatavate tegevuste loetelu, mis tuleb esitada eristatuna kõikide ÜPP strateegiakavas sisalduvate mesindussektorisse sekkumise viiside ja tegevuskavaga hõlmatud eelarveaastate kaupa. Iga kavandatava tegevuse osas peab tegevuskava kajastama järgmisi elemente: tegevuse sisu ja mahu kirjeldus ning prognoositav kasusaajate (mesinikud ja nende mesilaspered) arv; tegevuse eelarve; tegevuse vajalikkuse põhjendus ning hinnang tegevuste oodatavatele tulemustele ja mõjule mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamise suhtes ning § 4 lõike 3 punktis 2 nimetatud sekkumisviisi – investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse ning muud tegevused võitluseks kahjurite ja mesilaste haigustega, eriti varroatoosi tõrjeks – raames sihtrühma valiku kriteeriumid.

Tegevuse sisu ja mahu kirjelduses esitatakse tegevuse täpne nimetus, tegevuse sisu lühiülevaade, ülevaade tegevusega kaasnevatest kuludest, tegevuse maht asjakohastes ühikutes (tükid, päevad,

töötunnid, sõidukilomeetrid, trükiarv, jne) väljendatuna ning tegevuse rakendamise eeldatav ajakava. Kui tegemist on eelmistel EL eelarveperioodidel rakendatud mesindusprogrammide raames tehtud tegevuse jätkutegevuse või edasiarendusega, siis tuuakse tegevuse sisu kirjelduses välja ka sidusus juba tehtud tegevusega.

Tegevuse eelarve osas peab olema arusaadav, milliste arvutuste ja hinnangute alusel on eelarve koostatud. Tegevuse elluviimiseks kavandatavad kulud peavad olema vajalikud ja mõistlikud ning nende väärtus ei või ületada asjakohasel turul sama liiki töö, teenuse või vara puhul üldiselt aktsepteeritud kulude väärtust. Nende tegevuste, millega kaasnevate kulude hüvitamine toimub kas osaliselt või tervikuna määruuses sätestatud lihtsustatud kulumeetodina ühikuhinna (näiteks teabepäeva ja kursuse puhul lektori tasu suurus loengu ühe akadeemilise tunni kohta) alusel, eelarved koostatakse vastavaid ühikuhindasid arvesse võttes. Eelarvete osas tuleb tegevuskavas lisaks iga konkreetse tegevuse eelarvele tuua välja eelarvete koondid eraldi iga ÜPP strateegiakavas sisalduva mesindussektorisse sekkumise viisi ja tegevuskavaga hõlmatud eelarveaasta kaupa. Sekkumisviisi piires kavandatavate tegevuste kogueelarve eelarveaasta kohta ei tohi ületada ELÜPS § 11 lõike 3 alusel maaeluministri käskkirjaga selle sekkumisviisi osas eelarveaasta kohta sätestatud toetuse rahaliste vahendite summat ning kõikide sekkumisviiside raames kavandatavate kõikide tegevuste kogueelarve ühel eelarveaastal ei tohi ületada ÜPP strateegiakavade määruse X lisas Eestile eelarveaasta kohta ette nähtud rahaeraldise ja sellele Eesti riigieelarve vahenditest EL-i rahaeraldisega samas suuruses lisanduva rahaeraldise summat.

Tegevuse vajalikkuse põhjenduse osas tuleb selgitada, milles seisneb antud tegevuse vajalikkus ja kuidas see aitab kaasa mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamisele. Esitada tuleb eeldatav tegevusest kasusaajate mesinike ja nende mesilasperede arv. Samuti tuleb anda hinnang tegevuse oodatavate tulemuste kohta ja mõju kohta mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamisele ning tuua eraldi välja, milliste kriteeriumite alusel mesinduskogu ostetavaid varraatoosi ja muude mesilashaiguste seire, ennetamise ja tõrje ning kahjurite tõrje vahendeid, mille ostukulu kompenseerimist mesinduskogu taotleb, mesinikele jaotatakse.

Tegevuskavas kavandatavate tegevuste üksikasjaliku käsitlemise järel esitatakse tegevuskava eraldi struktuuriosas ülevaade huvide konflikti ennetamiseks, tuvastamiseks ja kõrvaldamiseks võetavatest meetmetest nende tegevuste elluviimisel. Ülevaade peab hõlmama kõiki sekkumisviise ja tegevusi, kus sellise konflikti tekkimise tõenäosus on suurem. Eelkõige puudutab see tegevusi, mille elluviimine eeldab mesinduskogu poolt isikute hulgast mingi valiku tegemist ning valitav isik saab teiste isikute ees mingi eelise, nagu näiteks usaldusmesinike valimine või kasusaajatest mesinike valimine mesilashaiguste tõrje vahendite andmisel. Üheks kohaldatavaks meetmeks huvide konflikti ennetamiseks on otsuste ja tehingute tegemisest taandamine korruptsiooni vastase seaduse § 7 nimetatud seotud isikute puhul. Peale selle esitatakse kokkuvõtvalt teave tegevuste tulemuste levitamise korralduse kohta. Selleks kirjeldatakse tegevuskava rakendamise ja tulemuste kohta informatsiooni edastamise põhimõtteid ja eesmärgi (nt kas ja milliseid muid info edastamise meetodeid või vahendeid peale veebilehe on kavandatud, milliseid abinõusid nähakse ette informatsiooni jõudmiseks võimalikult paljude mesinikeni ning teiste asjast huvitatud isikuteni, jne). Samuti esitatakse teave muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest taotletava toetuse kohta.

Lõike 5 kohaselt võetakse tegevuskava mesinduskogu poolt vastu üldkoosolekuga või seltsinglaste otsusega.

Eelnõu §-ga 5 sätestatakse nõuded tegevuskavas esitatud tegevuste kohta.

Lõikes 1 sätestatakse nõuded määruse § 4 lõike 3 punktis 1 nimetatud sekkumisviisi – mesinikele ja nende organisatsioonidele suunatud nõustamisteenused, tehniline abi, koolitus, teave ja parimate praktikate vahetamine, sealhulgas võrgustike kaudu – raames mesinikele nõustamisteenust osutava usaldusmesiniku kohta. Usaldusmesinikud on kogenud, aktiivsed ja usaldusväärsed tegevmesinikud, kelle poole vähem teadlikud mesinikud võivad nõu saamiseks

praktiliste ja kiireloomuliste küsimuste ja probleemidega pöörduda. Eelmisel EL-i eelarveperioodil mesindussektorisse sekkumisega samalaadse mesindusprogrammi toetusmeetme viimase 3-aastase rakendusperioodi 1.08.2019 – 31.07.2022 raames toetatud usaldusmesinike nõustamisteenust kasutanute küsimused puudutasid väga erinevaid teemasid, sealhulgas mesilaste haiguste tunnuseid, varroatoositõrje tegemist ja varroalestadega lugemist, mesilasperede talvesööda kontrollimist, mesilasperede hukkumist, inventari ja uute mesilasperede soetamist, mesilasperede juurdekasvu, sülemlemist, jne. Usaldusmesinikuna võib mesinikke nõustada mesindus- ja mesilashaiguste alasel pädev mesinik, kes omab mesinduse valdkonnas kutseseaduses sätestatud alustel ja korras antud kutset või välisriigis antud samaväärset kutset, on läbinud mesindus- ja mesilashaiguste alase koolituse või omab asjakohast kõrgharidust ning kellega on mesinduskogu sõlminud asjakohase lepingu. Mesinduskogu ja usaldusmesiniku vahel sõlmitavas lepingus sätestatakse nõustamise tingimused ja arvestuse pidamise kohustus, samuti nõusoleku andmine usaldusmesiniku andmete avaldamiseks.

Lõike 2 kohaselt tuleb piisava järelevalve tagamiseks usaldusmesinikul pidada vabas vormis arvestust nõustamisteenuse osutamise aja, koha (mesiniku juures kohapeal nõustamisel mesiniku asukoht või telefoni teel nõustamisel märge telefoni teel nõustamise kohta), nõustamisteamme, nõustatavale välja pakutud lahenduse ja mesiniku juures kohapeal nõustamisteenuse osutamise korral isikliku sõiduauto kasutamise kohta. Nõustamisteamme kohta arvestuse pidamise eesmärgiks on saada rohkem ja täpsemat teavet mesinike nõustamisvajaduse osas, mis annaks sisendit näiteks järgmistel aastatel või perioodidel kavandatavate teabepäevade või kursuste ning teabematerjalide teemade ja sisu planeerimiseks. Mesiniku juures kohapeal nõustamisteenuse osutamise korral isikliku sõiduauto kasutamisel peetakse arvestust sõiduauto läbisõidumõõdiku alg- ja lõppnäidu kohta iga nõustamisteenuse osutamiseks tehtud sõidu korral.

Lõikes 3 sätestatakse rida nõudeid määruse § 4 lõike 3 punktis 1 nimetatud sekkumisviisi – mesinikele ja nende organisatsioonidele suunatud nõustamisteenused, tehniline abi, koolitus, teave ja parimate praktikate vahetamine, sealhulgas võrgustike kaudu – raames teabepäeva ja kursuse, sealhulgas noorte ja alustavate mesindusettevõtjate teadmiste, oskuste ja tootmistegevuse arendamise alase kursuse, korraldamise kohta. Piisava järelevalve teostamise võimaldamiseks tuleb teabepäeva ja kursuse toimumise ajast ja kohast PRIA-t elektrooniliselt vähemalt kümme tööpäeva ette teavitada. Teabepäeva ja kursuse minimaalne kestus ilma vaheaegadeta peab olema vähemalt kolm akadeemilist tundi ühel kalendripäeval. Pause ja vaheaegasid võib teabepäeva ja kursuse päevakava sisaldada, kuid kolme akadeemilise tunni sisse neid ei arvestata. Teabepäeva ja kursuse korraldamise teatava otstarbekuse tagamiseks peab sellest osalejate nimekirja alusel osa võtma minimaalselt kümme inimest. Erandkorras võib teabepäeval ja kursusel osalevate inimeste arv jääda alla kümne, kui selle objektiivselt põhjuseks on teabepäeva ja kursuse läbiviimiseks vajalik õppeinventar (näiteks olemasolev õppeinventar võimaldab läbi viia praktilise õppepäeva korraga vaid kuuele inimesele). Osaliselt või täielikult veebikeskkonnas toimuva teabepäeva ja kursuse korral tuleb osalejate üle arvestust pidada elektrooniliselt registreeritud osalejate nimekirja alusel.

Lõikes 4 sätestatakse nõuded tegevuse osas, mida rakendatakse määruse § 4 lõike 3 punktis 2 nimetatud sekkumisviisi – investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse ning muud tegevused, sealhulgas võitlus kahjurite ja mesilaste haigustega, eriti varroatoosi tõrje – raames. Selliseks tegevuseks on varroatoosi ja muude mesilashaiguste seire, ennetamise ja tõrje ning kahjurite tõrje vahendite ostmine. Toetusega kompenseeritakse selliste vahendite (näiteks kärjeisolaatorid, iduperetarud, sipelghappelapid, aurustid, desinfitseerimisvahendid, jne) ostukulu. Vahendid ostab mesinduskogu vastavalt tegevuskavas välja toodud põhjendatud vajadustele ning jaotab need tegevuskavas kirjeldatud kriteeriumite alusel mesinikele. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/126 III lisa kohaselt kuuluvad rahastamiskõlblike kululiikide hulka ka veterinaarravimid kahjurite tõrjeks ja mesilaste haiguste raviks.

Kompenseeritavat varroatoosi ja muude mesilashaiguste seire, ennetamise ja tõrje ning kahjurite tõrje vahendit kasutav mesinik peab olema aktiivselt tegutsev ja täitma veterinaarseadusest

tulenevaid nõudeid. Selle kinnituseks peab mesinik põllumajandusloomade registri andmete kohaselt mesinduskogult kompenseeritava vahendi saamise ja kasutamise ajal pidama vähemalt ühte mesilasperet.

Lõikes 5 sätestatakse nõuded tegevuste kohta, mida rakendatakse määruse § 4 lõike 3 punktis 3 nimetatud sekkumisviisi – tegevused laboratooriumide toetamiseks mesindustoodete, mesilaste kao või tootlikkuse languse ja mesilastele potentsiaalselt toksiliste ainete analüüsimise eest – raames. Mesilashaiguste ja mesilastele kahjulike ainete ning mee ja meetoodete kvaliteedi analüüsimisel peab analüüse tegev laboratoorium kasutama akrediteeritud ja valideeritud analüüsimetoodikaid ning olema analüüside tegemiseks akrediteeritud kehtiva standardi EVS-EN ISO/IEC 17025, milles kehtestatakse katse- ja kalibreerimislaborite kompetentsuse üldnõuded, kohaselt. Antud nõuded on vajalikud analüüside usaldusväärsuse ja kvaliteedi tagamiseks.

Lõikes 6 sätestatakse nõue määruse § 4 lõike 3 punktis 4 nimetatud sekkumisviisi – koostöö asutustega, kes on spetsialiseerunud mesindust ja mesindustooteid käsitlevate teadusprogrammide rakendamisele – raames rakendatavate teadusuuringute kohta. Teadusuuringu sisulise kvaliteedi tagamiseks peab uuringut teostaval uuringuasutusel olema varasem mesindust käsitlevate uuringute tegemise kogemus või rahvusvahelise koostöö tegemise kogemus.

Lõikes 7 sätestatakse nõuded tegevuste kohta, mida rakendatakse määruse § 4 lõike 3 punktis 5 nimetatud sekkumisviisi – müügiesitamine, teavitustegevus ja turundus, sealhulgas turuseire ning tegevused, mille eesmärk on eelkõige tõsta tarbijate teadlikkust mesindustoodete kvaliteedist – raames. Mesindussektori struktuuri- ja turu-uuringu osas, kui mesinduskogu selle tegemist tegevuskavas ette näeb, peab uuringu sisulise kvaliteedi tagamiseks seda korraldaval ettevõtjal olema vähemalt kolmeaastane struktuuri- ja turu-uuringute tegemise kogemus. Mett ja meetooteid tutvustava ürituse või kampaania puhul peab piisava järelevalve teostamise võimaldamiseks PRIA-t ürituse või kampaania toimumise ajast ja kohast elektrooniliselt vähemalt kümme tööpäeva enne tegevuse toimumist ette teavitama. Mesindussektori turuteabe andmete kogumine on vajalik ÜPP strateegiakavade hindamise ja seire osas mesindussektoris sekkumise meetme kohta teabe kogumiseks ja komisjonile esitamiseks. Komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2022/1475, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 üksikasjalikud rakenduseeskirjad ÜPP strateegiakavade hindamise ning seireks ja hindamiseks teabe esitamise kohta (ELT L 232, 07.09.2022, lk 8–36), nõutavad mesindussektori turuteabe andmed on osaliselt näiteks põllumajandusloomade registrist või Statistikaameti veebilehelt kättesaadavad ja eraldi kogumist ei nõua. Puuduolevaid andmeid, mis esitatakse käesoleva paragrahvi järgmise lõikes, hakkab ühe tegevuskavas ettenähtava tegevusena koguma ja PRIA-le esitama mesinduskogu. Komisjonile esitatavate mesindussektori turuteabe andmete loetelu ja kirjeldus kattub mesindusprogrammide rakendamisel komisjonile esitatuga. Erinevalt aga mesindussektoris sekkumisest oli mesindusprogrammide puhul EL õigusaktiga sätestatud liikmesriigile kohustus nende andmete kogumiseks eraldi mesindussektori tootmis- ja turustusstruktuuri uuringu korraldamine.

Lõikes 8 täpsustatakse eelmise lõike punktis 3 sätestatud mesindussektori turuteabe kogumist ja esitamist. Mesindussektori turuteavet tuleb mesinduskogu poolt koguda ja PRIA-le esitada järgmiste andmete kohta: 1) mesinike ühendustega liitunud mesinike arv; 2) mitmeliigilise õiemee hinnavahe eurodes tootmiskohas; 3) mitmeliigilise lahtise õiemee hinnavahe eurodes hulgemüügikohas. Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2022/1475 kohaselt kogutakse neid andmeid alates 2023. aastast ning seda iga kahe aasta järel eelneva kalendriaasta kohta. Mesindussektori turuteabe andmete komisjonile esitamise tähtaegsidad arvestades tuleb 2023. aastal esitada andmed PRIA-le hiljemalt 1. septembriks (vt § 23 lõige 2 rakendussätet) ning edaspidi kalendriaasta N–1 andmed N aasta 1. juuniks.

Eelnõu §-ga 6 sätestatakse mesindussektoris sekkumise eesmärgi saavutamiseks rakendatavate tegevuste seotud abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud.

Lõikes 1 loetletakse abikõlblikud kulud. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/126 III lisa põhjal on abikõlblikud näiteks mesindussektorisse sekkumise rakendamise seotud haldus- ja personalikulud ning veterinaaravimid kahjurite ja mesilashaiguste tõrjeks. Sama komisjoni määruse artikli 22 lõike 3 kohaselt võivad liikmesriigid oma ÜPP strateegiakavades käsitada rahastamiskõlblikena ka muid kululiike, tingimusel et need ei ole loetletud sama määruse II lisas mitteabikõlblike kulude nimekirjas. Arvestades ÜPP strateegiakava ettevalmistamisel mesindussektori esindusorganisatsioonide esitatud ettepanekuid mesindussektorisse sekkumise viiside ja nende raames ettenähtavate võimalike tegevuste osas sätestatakse abikõlblike kuludena lisaks komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/126 III lisas loetletud kuludele järgmised kulud: teabe- või õppematerjali koostamise, kujundamise, tõlkimise, trükkimise ja väljaandmisega seotud kulud, sealhulgas elektroonilise väljaande haldamiskulud; usaldusmesiniku poolt nõustamisteenuse osutamisega seotud kulud, sealhulgas mesiniku juures kohapeal nõustamisteenuse osutamiseks tehtava visiidiga seotud sõidukulu, ning usaldusmesinike nõustamisteenuse osutamise koordineerimisega seotud kulud (näiteks usaldusmesinike teadmiste taseme tõstmiseks ja ühtlustamiseks koolitamise korraldamine, ühtlustatud proovivõtumeetodite rakendamise korraldamine, proovivõtu- ja isikukaitsevahendite olemasolu korraldamine, jne); teabepäeva, kursuse ning mett ja meetooteid tutvustava ürituse või kampaania korraldamisega seotud kulud, sealhulgas ruumide ja tehnika üür, lektori loengu tasu, tõlke-, toitlustus- ja sõidukulud ning meediakanalis teabe avaldamise kulud; välisriigis toimival üritusel (rahvusvahelised mesinduse teemalised konverentsid ja nõupidamised ning rahvusvaheliste mesindusorganisatsioonide kohtumised) osalemisega seotud osalemistasu ning sõidu- ja majutuskulud; mesilashaiguste seire, ennetamise ja tõrje ning kahjurite tõrje vahendite vajaduse hindamisega seotud kulud; mesilashaiguste seire, ennetamise ja tõrje ning kahjurite tõrje vahendite ostukulud; mesilashaiguste ja mesilastele kahjulike ainete analüüsimisel proovide võtmise ja analüüside tegemise kulud; teadusasutustega tehtava koostöö puhul teadusuuringu läbiviimisega seotud kulud; struktuuri- ja turu-uuringu läbiviimisega seotud kulud. Usaldusmesinike nõustamisteenuse osutamise koordineerimisega seotud kulud ning mesilashaiguste seire, ennetamise ja tõrje ning kahjurite tõrje vahendite vajaduse hindamisega seotud kulud on otseselt usaldusmesinike nõustamisteenuse osutamisega seotud tegevuskulud ja ei kuulu tehnilise abi arvestusse.

Lõigetes 2 ja 3 sätestatakse sõiduauto kasutamise kulude ja välislähetuse kulude korral nende abikõlblikkuse ja tõendavate dokumentide käsitlemise ühtluse ja selguse huvides lähtumine konkreetsetest Vabariigi Valitsuse määrustest. Isikliku sõiduauto kasutamise korral arvestatakse sõiduauto kasutamise kulud Vabariigi Valitsuse 14. juuli 2006. a määruse nr 164 „Teenistus-, töö- või ametiülesannete täitmisel isikliku sõiduauto kasutamise kohta arvestuse pidamise ja hüvitise maksmise kord“ §-de 4 ja 5 kohaselt ning välisriigis toimuvate ürituste korral toimub lähetuse kulude hüvitamine Vabariigi Valitsuse 25. juuni 2009. a määruse nr 110 „Töölähetuse kulude hüvitiste maksmise kord ning välislähetuse päevaraha alammäär, maksmise tingimused ja kord“ kohaselt.

Lõike 4 kohaselt peavad kõik abikõlblikud kulud olema mõistlikud, põhjendatud, selged ja üksikasjalikult kirjeldatud ning mesinduskogu peab tagama kasutatava toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise. Kulud, mille kohta toetust taotletakse, peavad olema majanduslikult otstarbekad ja vajalikud mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamiseks. Samuti ei tohi kavandatavad ning tehtud kulud olla põhjendamatult kõrged võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse eest tasutava hinnaga.

Lõikes 5 sätestatakse mitteabikõlblikud kulud. Lisaks komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/126 artikli 22 lõikes 1 ja II lisa I osas sätestatud mitteabikõlblikele kuludele (käibemaks, üldised tootmiskulud, kogumis- ja veokulud, säilitamiskulud, pakendamiskulud, tegevuskulud (eelkõige elekter, kütus ja tehniline hooldus), mesindussektorisse sekkumise rakendamiseks võetud laenude tagasimaksud, investeringud transpordivahenditesse, renditud kaupade kasutamisel tekkinud kulud, liisingulepingutega seotud väljamaksud (maksud, intressid,

kindlustuskulud jne) ja kasutuskulud, jne) on mitteabikõlblikud ka näiteks kõik kulud, mis on tehtud enne tegevuskava esitamisele järgnevat päeva või on tehtud tegevuskava rakendamise peatamise ajal või mis ületavad ELÜPS § 11 lõike 3 alusel maaeluministri käskkirjaga mesindussektorisse sekkumise viisi kohta otsustatud toetuse rahaliste vahendite summat. Samuti ei ole abikõlblikud tagatismaksud, ettevõtjat (juriidiline vorm ei oma tähtsust) või kaubamärki reklaamiva teavitus- või turustuskampaania kulud, õigusabikulud ning tulumaksuseaduse § 8 tähenduses seotud isikute vahel sõlmitud tehinguga kaasnev kulu.

Eelnõu §-ga 7 sätestatakse toetuse määri ja suurus.

Lõikega 1 sätestatakse, et toetust antakse kuni 100% tegevuskava tegevuste abikõlblikest kuludest. Omaosalust ei nähta ette, sest mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamiseks mesindussektori isikute ühendustest moodustatud mesinduskogule toetuse andmisega toetatakse sektori arendamist laiemalt.

Lõikega 2 täpsustatakse määruse § 4 lõike 3 punktis 1 nimetatud sekkumisviisiga ettenähtud tegevuste hulgas sisalduva tehnilise abi suurust. Tehniline abi hõlmab endas tegevuskava üldise rakendamisega seotud abikõlblike haldus- ja personalikulude (sh tööjõu-, transpordi-, side-, raamatupidamis-, lähetus- jne kulud) hüvitamist. ELÜPS § 11 lõike 3 alusel maaeluministri käskkirjaga antud sekkumisviisi kõikide tegevuste abikõlblike kulude finantseerimiseks sätestatud kogusummast võib tehnilise abina kasutada maksimaalselt 40 000 eurot eelarveaasta kohta. Tehnilise abi suurus sellises summas sisaldub ka komisjoni heakskiidetud ÜPP strateegiakavas ning see tugineb eelmistel EL-i eelarveperioodidel mesindussektorisse sekkumisega samalaadse mesindusprogrammi toetusmeetme rakendamisel saadud kogemustele ja mesindusprogrammide rakendamist juhtinud või rakendamisel osalenud mesindussektori esindusorganisatsioonide esindajate ühisele eksperthinnangule, arvestades ÜPP strateegiakavade määruuses mesindussektorisse sekkumise osas Eesti kohta sätestatud eelarvelisi võimalusi.

Lõige 3 käsitleb lõikes 2 sätestatud tehnilise abi rahaliste vahendite (maksimaalselt 40 000 eurot eelarveaasta kohta) piires abikõlblike halduskulude hüvitamist. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/126 artikli 23 lõike 2 kohaselt käsitatakse toetusesaaja halduskuludid rahastamiskõlblikena, kui need on tekkinud seoses konkreetse toetava sekkumise ettevalmistamise, rakendamise või selle järelmeetmetega ning need ei ületa 4% rakendatud sekkumise rahastamiskõlblikest kogukuludest. Mesindussektorisse sekkumise eelarve Eestis on 280 946 eurot eelarveaasta kohta (140 473 eurot EL eelarvest ja 140 473 eurot Eesti riigieelarvest). Kui kuludid tehtaks kogueelarve ulatuses ning kõik kulud osutuksid rahastamiskõlblikeks, võiks abikõlblike halduskulude summa ulatuda kuni 11 238 euroni eelarveaasta kohta. Abikõlblike personalikuludid saaks tehnilise abi rahalistest vahenditest sellisel juhul hüvitada kuni 28 762 (40 000 – 11 238) eurot eelarveaasta kohta.

Lõigetes 4–6 sätestatakse mõnede tegevuskavas sisalduvate tegevuste osas kulude hüvitamine lihtsustatud kulumeetodina ühikuhinna alusel. Ühikuhinna kasutamise põhjuseks on paljude ühetaoliste ja korduvate kulude standardiseerimisega halduskoormuse vähendamine. Halduskoormuse vähendamise vajadus EL toetuste kasutamisel tõstetakse esile näiteks riigikontrolli 29. augusti 2022. a ülevaates „Euroopa Liidu toetuste kasutamise riskid ja õppetunnid“, mille kohaselt tuleks nii toetuse andja kui ka saaja koormuse vähendamiseks otsida kulude menetluse lihtsustamise võimalusi³.

Ühikuhindade kehtestamise alusteks (sätestatud lõikes 7) on ÜPP strateegiakavade määruse artikli 44 lõike 1 punkt b ja sama artikli lõige 2 ning komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2022/126 artikli 21 lõige 1. Nendest sätetest tulenevalt võib teatud sektoritesse sekkumiste, sealhulgas mesindussektorisse sekkumise, korral anda tegelikult tekkinud rahastamiskõlblike kulude hüvitamise asemel toetust ka lihtsustatud kulumeetodite (ühikuhind, kindlasummaline

³ <https://www.riigikontroll.ee/tabid/206/Audit/2555/language/et-EE/Default.aspx>

makse või ühtne määr) vormis. ÜPP strateegiakavade määruse artikli 44 lõike 2 kohaselt määratakse lihtsustatud kulumeetodi puhul toetuse suurus kindlaks ühel alljärgnevatel viisidest:

- a) ausa, õiglase ja kontrollitava arvutusmeetodiga, mis põhineb: i) statistilistel andmetel, muul objektiivsel teabel või eksperdi hinnangul; ii) toetusesaajate varasemat tegevust käsitlevatel kontrollitud andmetel või iii) toetusesaajate tavapärase kuluarvestustavade rakendamisel;
- b) eelarveprojektid on koostatud üksikjuhtumipõhiselt ja nendes on eelnevalt kokku lepitud tegevuse välja valiva asutusega sekkumise puhul veini- ja mesindussektorisse ...;
- c) kooskõlas vastavate ühikuhindade, kindlasummaliste maksete ja ühtse määra alusel rahastamise kohaldamise normidega, mida kohaldatakse liidu poliitikas sarnaste sekkumisviiside suhtes;
- d) kooskõlas vastavate ühikuhindade, kindlasummaliste maksete ja ühtse määra alusel rahastamise kohaldamise normidega, mida kohaldatakse sarnase sekkumisviisiga seotud toetuskavade alusel, mida rahastavad täielikult liikmesriigid.

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2022/126 artikli 21 lõikes 1 täpsustatakse, et lihtsustatud kulumeetodite kehtestamisel võtavad liikmesriigid arvesse piirkondlikke või kohalikke eripärasid ning lähtuvad arvutuste tegemisel dokumentaalsetest tõenditest, mis näitavad, et arvutus kajastab asjaomase sekkumisega hõlmatud toimingute või tegevuste turuhinda. Sama komisjoni määruse sama artikli lõike 3 kohaselt vaadatakse lihtsustatud kulumeetodite vormis kehtestatud toetusmäärad korrapäraselt läbi, et võtta arvesse indekseerimist või majanduslikke muutusi.

Lõikes 4 on lihtsustatud kulumeetodina kehtestatud ühikuhind teabepäeva ja kursuse korraldamisel lektorile makstavale tasule. Lektori tasu suuruseks teabepäeva ja kursuse puhul on ühikuhinna maksumusena 68 eurot loengu ühe akadeemilise tunni kohta. Teatud juhtudel, kui on objektiivselt põhjendatud, et esitatav ettekanne on Eesti mesindussektori jaoks uudseid teadmisi andev (näiteks tehakse ettekanne uute meetodite kohta mesilashaiguste tõrjeks või uuenduslike mee tootmise ja töötlemise tehnoloogiate kohta), võib maksta ühikuhinna maksumusest kõrgemat lektori tasu lektorile, kelle esindatav asutus, organisatsioon või ettevõtte ei asu Eestis ning kelle elukohamaa ei ole Eesti. Sellisel põhjendatud juhul toob mesinduskogu tegevuskavas vastava teabepäeva ja kursuse puhul välislektori tasu eeldatava suuruse kõrval välja argumenteeritud põhjendused välislektori kaasamise vajaduse kohta ning PRIA-le maksetaotlust esitades lisab kuludokumendid välislektorile tegelikult makstud lektori tasu kohta. Kui ühikuhinna maksumusest kõrgema lektori tasuga välislektori kasutamise vajadus selgub peale tegevuskava heakskiitmist, tuleb teha tegevuskava muudatus. Muutmisel tuleb arvestada, et ei ületataks sekkumisviisi ja eelarveaasta kohta ELÜPS § 11 lõike 3 alusel maaeluministri käskkirjaga sätestatud toetuse rahaliste vahendite summat.

Ühikuhinna maksumuse suuruse – 68 eurot loengu ühe akadeemilise tunni kohta – määramisel on aluseks võetud eelmisel EL-i eelarveperioodil mesindusprogrammide toetusmeetme viimasel 3-aastasel rakendusperioodil 1.08.2019 – 31.07.2022 kehtinud lektori tasu ühikuhind (57 eurot loengu ühe akadeemilise tunni kohta), mida on korrigeeritud Eesti keskmise brutokuupalga kasvuga perioodil 2019. a II kvartal kuni 2022. a II kvartal. Statistikaameti andmetel kasvas Eesti keskmine brutokuupalk II kvartalis 2019. a II kvartali 1 419 eurolt 1 693 eurole 2022. a II kvartalis ehk 19,3% võrra. Perioodil 1.08.2019 – 31.07.2022 kehtinud lektori tasu ühikuhinna 57 eurot suurendamine 19,3% võrra annab Eesti keskmise brutokuupalga kasvuga korrigeeritud lektori tasu ühikuhinnaks 68 eurot loengu ühe akadeemilise tunni kohta.

Lõikes 5 on lihtsustatud kulumeetodina kehtestatud ühikuhind teabepäeva ja kursuse läbiviimise eest, mis ei sisalda lõikes 4 nimetatud lektori tasu. Teabepäeva ja kursuse korraldamise tasu suurus ühikuhinna maksumusena on erinev, sõltudes korraldatava teabepäeva ja kursuse ajalisest kestusest, osalejate arvust ja selle läbiviimise viisist (kontaktõppe vormis või veebikeskkonna vahendusel). Nii on teabepäeva ja kursuse korraldamise puhul toetuse suuruseks, mis ei sisalda lektori tasu, 1 500 eurot ühe veebikeskkonnas korraldatava teabepäeva kohta (veebiülekanDES tehtava ettekande esitab lektor teabepäeva läbiviimiseks organiseeritud ruumis või studios kohapeal), 1 000 eurot ühe veebikeskkonnas lektori asukohas (veebiülekanDES tehtava ettekande esitab lektor oma asukohas, ettekande esitamiseks kuhugi spetsiaalselt kohale minemata)

korraldatava teabepäeva kohta, 2 800 eurot ühe koos praktikaga korraldatava teabepäeva kohta, 1 000 eurot ühe 3–5 akadeemilist tundi kestva 10–30 osalejaga teabepäeva kohta, 1 400 eurot ühe 3–5 akadeemilist tundi kestva üle 30 osalejaga teabepäeva kohta, 1 300 eurot ühe üle 5 akadeemilise tunni kestva 10–30 osalejaga teabepäeva kohta, 1 800 eurot ühe üle 5 akadeemilise tunni kestva üle 30 osalejaga teabepäeva kohta, 2 500 eurot ühe nii kontaktõppena kui veebikeskkonnas korraldatava ühepäevase kursuse päeva kohta ning 2 000 eurot ühe nii kontaktõppena kui veebikeskkonnas korraldatava kahe või enama päevase kursuse ühe päeva kohta. Ühikuhinnad ei sisalda transpordikulu. Teabepäev korraldatakse üldisema teabe edasi andmiseks või mingi teema tutvustamiseks. Kursus korraldatakse mingi teema põhjalikumaks käsitlemiseks ja koolituseks. Kõik eeltoodud ühikuhinnad baseeruvad PRIA poolt korraldatud hanke „Teadmussiirde pikaajaline programm põllumajanduse, toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas“ võitnud pakkumuses (pakkumuste esitamise tähtaeg 15. märts 2021. a) esitatud samalaadsetel ühikuhindadel.

Lõikes 6 on lihtsustatud kulumeetodina kehtestatud ühikuhind usaldusmesiniku poolt mesiniku juures kohapeal nõustamisteenuse osutamisele. Kuigi suur osa mesinike poolt usaldusmesinikele esitatud küsimustest saavad lahendatud telefoni või muu sidevahendi vahendusel mesiniku juurde kohapeale minemata, nõuab probleemi efektiivne ja kiire lahendamine teatud juhtudel ikkagi füüsilist kohalolu. Näiteks puudutab see vähem kogenud mesinike kohapeal abistamist ja konsulteerimist proovide võtmisel, kui on kahtlus, et nakatumine varroalestaga on kõrge.

Usaldusmesiniku poolt mesiniku juures kohapeal osutatava nõustamisteenuse tasu suuruseks on ühikuhinna maksumusena 68 eurot ühe nõustamisvisiidi kohta. See nõustamisteenuse tasu ei sisalda usaldusmesiniku transpordikulu. Antud ühikuhinna maksumuse suuruse määramisel on aluseks võetud eelmise EL-i eelarveperioodil mesindusprogrammide toetusmeetme 3-aastasel rakendusperioodil 1.08.2016 – 31.07.2019 samalaadsele usaldusmesiniku-mesilashaiguste spetsialisti poolt mesiniku juures kohapeal osutatavale teenusele rakendatud ühikuhind 50 eurot ühe visiidi kohta. Visiidi tasu siis hõlmas mesilashaiguse kahtluse korral mesiniku nõustamist, proovide võtmist ja pakendamist ning uuringutele saatmist, kuid ei hõlmanud usaldusmesiniku transpordikulu. 1.08.2019 – 31.07.2022 rakendatud mesindusprogrammis usaldusmesinike poolt mesiniku juures kohapeal nõustamisteenuse osutamisele standardset ühikuhinda ei kasutatud. Vahepealset majanduse arengut ja üldist sissetulekute tõusu arvestades on mesindusprogrammi 3-aastase rakendusperioodi 1.08.2016 – 31.07.2019 teisel ja kolmandal aastal kasutatud visiiditasu ühikuhinda (50 eurot ühe nõustamisvisiidi kohta) korrigeeritud Eesti keskmise brutokuupalga kasvuga perioodil 2017. a II kvartal kuni 2022. a II kvartal. Statistikaameti andmetel kasvas Eesti keskmine brutokuupalk II kvartalis 2017. a II kvartali 1 242 eurolt 1 693 eurole 2022. a II kvartalis ehk 36,3% võrra. Perioodil 1.08.2016 – 31.07.2029 kasutatud visiiditasu ühikuhinna 50 eurot suurendamine 36,3% võrra annab Eesti keskmise brutokuupalga kasvuga korrigeeritud visiiditasu ühikuhinnaks 68 eurot ühe nõustamisvisiidi kohta.

Muud usaldusmesiniku poolt nõustamisteenuse osutamisega seotud kulud, milleks eelkõige on usaldusmesiniku enda juures toimuv nõustamine, hüvitatakse tegelikult tekkinud kulude põhjal.

Eelnõu §-ga 8 sätestatakse tegevuskava esitamine ja tegevuskava esitamise tähtaeg.

Lõikes 1 sätestatakse, et mesinduskogu esitab toetuse saamiseks PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu tegevuskava. Tegevuskava esimese perioodi (2023. aastal tegevuskava heakskiitmisega algav ja 15. oktoobril 2025. aastal lõpev periood) kohta esitatakse hiljemalt 31. märtsil 2023. aasta ning teise perioodi (16. oktoobril 2025. aastal algav ja 15. oktoobril 2028. aasta lõpev periood) kohta hiljemalt 31. juulil 2025. aasta.

Lõikes 2 loetletakse koos tegevuskavaga toetuse taotlemiseks esitatavad dokumendid, mis tõendavad mõningaid tegevuskavas esitatud andmeid. Sellisteks dokumentideks on: 1) mesinduskogu üldkoosoleku või seltsinglaste otsuse protokoll, millega kinnitati tegevuskava; 2)

mesinduskogu seltsingulepingu ära kiri ja partnerilepingu ära kiri; 3) mesinduskogu liikmeks olevate mesindussektori isikute ühenduste mesinikest liikmete nimekirjad.

Lõike 3 kohaselt loetakse tegevuskava esitamisega taotlus toetuse saamiseks esitatuks.

Eelnõu §-ga 9 sätestatakse mesinduskogu ja tegevuskava nõuetele vastavuse kontrollimine. PRIA kontrollib tegevuskavas esitatud andmete õigsust ning mesinduskogu ja tegevuskava vastavust EL õigusaktides, ELÜPS-s ja määruses sätestatud nõuetele. Juhul kui tegevuskavas või koos tegevuskavaga esitatud dokumentides esinevad puudused või muud ilmsed ebatäpsused, määrab PRIA tegevuskava esitanud mesinduskogule haldusmenetluse seaduse kohaselt tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Kui puudus kõrvaldatakse määratud tähtjaks, loetakse tegevuskava tähtaegsena esitatuks. Kui puudust ei kõrvaldata tähtjaks, võib PRIA jätta tegevuskava läbi vaatamata.

Eelnõu §-ga 10 sätestatakse tegevuskava hindamine ja tegevuskavade paremusjärjestuse moodustamine.

Lõikes 1 sätestatakse, et PRIA hindab tegevuskavasid lisa sätestatud hindamiskriteeriumite alusel. Toetust saav mesinduskogu selgub hindamise tulemusel saadud hindepunktide kaalutud keskmise alusel moodustatud tegevuskavade paremusjärjestuse põhjal. Võrreldes mesindusprogrammidega, kus tegevuskava koostas ja seda rakendas korraga vaid üks maaeluministri käskkirjaga programmi elluviimiseks määratud juhtiv mesindusorganisatsioon, on mesindussektorisse sekkumise puhul võimalik ühe ja sama perioodi kohta kahe või isegi enama mesinduskogu poolt tegevuskava esitamine, kui nõuetele vastavad mesinduskogud suudetakse moodustada ning nõuetele vastavad tegevuskavad koostada. Samuti ei olnud mesindusprogrammide puhul tegevuskava hindamiseks konkreetseid kriteeriume ette sätestatud.

Lõikes 2 sätestatakse, et tegevuskava hindamiseks ja tegevuskavade paremusjärjestuse moodustamise ettepaneku tegemiseks moodustab PRIA hindamiskomisjoni. Hindamiskomisjon koosneb vähemalt viiest liikmest, sealhulgas vähemalt üks liige peab olema Maaeluministeeriumi ja üks liige PRIA esindaja. Sõltumatuse tagamiseks võib kaasata näiteks teiste ministeeriumite, ametiasutuste, teadus- ja haridusasutuste esindajaid. Õigus on kaasata hindamisse ka eksperte, sealhulgas mesindussektori eksperte. Ekspertid ei pea olema kogu aeg hindamiskomisjoni töösse kaasatud ning võivad eksperthinnangud esitada ka kirjalikult või elektroonselt. Mesindusprogrammide rakendamise puhul määrab tegevuskava hindava hindamiskomisjoni maaeluminister käskkirjaga. Tavapäraselt kuuluvad hindamiskomisjoni Maaeluministeeriumi, PRIA, Põllumajandus- ja Toiduameti ning erinevate mesindusorganisatsioonide esindajad.

Moodustades hindamiskomisjoni, tuleb PRIA-l koostada hindamiskomisjoni töökorraldus, tööjuhend või protseduurireeglid. Hindamiskomisjoni liikmed ja eksperdid peavad deklareerima oma sõltumatust hinnatavatest tegevustest, mesinduskogust, tema liikmetest ja partneritest. Erapooletus tähendab, et komisjoni liikmel ei tohi olla omandi-, sugulus- või muid olulisi sidemeid tegevuskava esitanud isiku, liikme või partneriga või tegevuskava ettevalmistamisega. Seotuse olemasolu korral on isik kohustatud ennast taandama kõikidest tegevuskavade hindamistest. PRIA võib komisjoni liikmetega sõlmida lepingu (nt töövõtuleping), mille raames võib kokku leppida kõikides vajalikes tingimustes. Lepingus peab olema sees erapooletuse ning konfidentsiaalsuse klausel.

Lõikes 3 antakse tegevuskava hindamise arutamiskäik. Tegevuskava hinnatakse vastavalt määruses ja selle lisa kehtestatud hindamiskriteeriumitele. Iga hindamiskriteeriumi puhul annab iga hindamiskomisjoni liige hindepunkte skaalal 0–4. Kõikide hindamiskomisjoni liikmete kõik hinded liidetakse iga hindamiskriteeriumi puhul kokku ja saadakse iga hindamiskriteeriumi koondhinne. Iga hindamiskriteeriumi koondhinne korrutatakse läbi igale hindamiskriteeriumile määratud osakaaluga. Kõik osakaaluga läbi korrutatud koondhinde (kaalutud koondhinne) punktid liidetakse kokku ja jagatakse tegevuskavasid hinnanud hindamiskomisjoni liikmete

arvuga ning saadakse tegevuskava hindepunktide kaalutud keskmine. Tegevuskava hindepunktide kaalutud keskmise, mis arvestatakse täpsusega kaks kohta peale koma, alusel moodustub paremusjärjestus.

Näide tegevuskava hindepunktide kaalutud keskmise arvutamise kohta:

		Hindaja 1	Hindaja 2	Hindaja 3	Hindaja 4	Hindaja 5	Hindamiskriteeriumi KOONDHINNE	Hindamiskriteeriumi KAALUTUD KOONDHINNE
HK osatähtsus	Punktid							
1) 40%	0-4	4	2	3	2	2	13	5,2
2) 30%	0-4	3	4	1	3	2	13	3,9
3) 20%	0-4	2	0	1	0	2	5	1,0
4) 10%	0-4	3	1	4	2	2	12	1,2
	TEGEVUSKAVA KAALUTUD HINDEPUNKTIDE SUMMA							11,3
	TEGEVUSKAVA HINDEPUNKTIDE KAALUTUD KESKMINE (11,3/5)							2,26

Lõikes 4 sätestatakse hindamiskriteeriumid ja nende osakaalud. Esimese ja olulisima hindamiskriteeriumi puhul osakaaluga 40% koondhindest, hinnatakse, kas tegevuskava on terviklik, kas tegevuskavas kavandatud tegevuste vajalikkus on põhjendatud ning kas need tegevused aitavad kaasa strateegiakavas sätestatud mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamisele. Teise hindamiskriteeriumi puhul osakaaluga 30% koondhindest, hinnatakse, kas tegevuste elluviimise kulud on realistlikud ja on arusaadav, milliste arvutuste ja hinnangute alusel on eelarve koostatud, ning kas eelarves sisalduvad kulud on tegevuste elluviimiseks vajalikud ja mõistlikud. Kolmanda hindamiskriteeriumi puhul osakaaluga 20% koondhindest, hinnatakse mesinduskogu ja partnerite pädevust ja võimekust tegevuste elluviimise korraldamiseks ning varasemaid kogemusi sarnaste tegevuste elluviimisel korraldamisel, samuti mesindussektori isikute ühenduste ja mesinike mesinduskoguga hõlmatuse taset. Neljanda hindamiskriteeriumi puhul osakaaluga 10% koondhindest, hinnatakse tegevuskavas kavandatud tegevuste sidusust eelmistel EL eelarveperioodidel rakendatud mesindusprogrammide tegevustega ning tegevuste rakendamisel saadud tulemuste levitamise korraldust ja ulatust.

Lõikega 5 kinnitatakse põhimõtet, et tegevuskavade paremusjärjestuse koostamisel loetakse paremaks kõrgema hindepunktide kaalutud keskmise saanud tegevuskava.

Lõikega 6 reguleeritakse tegevuskavade paremusjärjestuse koostamist juhul, kui kaks tegevuskava saavad hindamiskomisjoni hindamise tulemusel täpselt samaväärse hindepunktide kaalutud keskmise. Sellisel küllaltki vähetõenäoliselt ette tulla võiva juhtumi korral antakse paremusjärjestuses eelis tegevuskavale, mille koostanud mesinduskogu liikmete arv on suurem.

Eelnõu §-ga 11 sätestatakse tegevuskava heakskiitmine ja heaks kiitmata jätmine.

Lõikes 1 sätestatakse, et heaks kiidetakse nõuetele vastav ja tegevuskavade paremusjärjestuses esimesele kohale tulnud tegevuskava, mis sai hindamisel eraldi kõikide hindamiskriteeriumite arvestuses hindamiskomisjonide liikmetelt aritmeetilise keskmisena vähemalt 2 hindepunkti. Eelmises §-s toodud tegevuskava hindepunktide kaalutud keskmise arvutamise näite puhul jäaks tegevuskava heaks kiitmata, sest kolmanda hindamiskriteeriumi aritmeetiliseks keskmiseks tuli vaid 1,0 punkti.

		Hindaja 1	Hindaja 2	Hindaja 3	Hindaja 4	Hindaja 5	KOKKU	KESKM HINNE
HK osatähtsus	Punktid							

1) 40%	0-4	4	2	3	2	2	13	2,6
2) 30%	0-4	3	4	1	3	2	13	2,6
3) 20%	0-4	2	0	1	0	2	5	1,0
4) 10%	0-4	3	1	4	2	2	12	2,4

Lõikes 2 korratakse selguse huvides üle tegevuskava nõuetele vastavuse, mis on tegevuskava heakskiitmise eelduseks, tingimus. Tegevuskava vastab nõuetele, kui mesinduskogu, tegevuskava ja selles kavandatavad tegevused vastavad EL õigusaktides, ELÜPS-s ja määruises sätestatud nõuetele.

Lõikes 3 sätestatakse, et tegevuskava jäetakse heaks kiitmata, kui tegevuskava nõuetele vastavuse kontrollimise käigus tehakse kindlaks vähemalt üks järgmistest ELÜPS § 19 lõikes 3 sätestatud heaks kiitmata jätmise otsuse tegemise alustest:

- 1) mesinduskogu ei vasta talle esitatud nõuetele;
- 2) tegevuskava ei vasta sellele esitatud nõuetele;
- 3) tegevuskavas või tegevuskava heakskiitmise menetluse käigus on teadlikult esitatud valeandmeid;
- 4) mesinduskogu ei esita ega tee teatavaks menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ja tõendeid või takistab kohapealse kontrolli tegemist;
- 5) esitatud on mitu tegevuskava ja kõnealune tegevuskava ei tulnud nende paremusjärjestuses esimesele kohale;
- 6) tegevuskava rahastamiseks ei ole piisavalt rahalisi vahendeid.

Lõikega 4 antakse tegevuskavas mitteabikõlblike kulude sisaldumise korral PRIA-le võimalus tegevuskava osaliseks heakskiitmiseks. Sellisel juhul jäetakse mitteabikõlblikke kulusid sisaldavad tegevused tegevuskavast välja ning tegevuskava eelarvet vähendatakse mitteabikõlblike kulude võrra. Tegevuskava osalise heakskiitmise tingimuseks on, et see ei kahjusta mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamist.

Lõikega 5 sätestatakse, et tegevuskava osalise või täieliku heakskiitmise otsuse või tegevuskava heaks kiitmata jätmise otsuse teeb PRIA 60 tööpäeva jooksul tegevuskava esitamise tähtpäevast arvates. Tegevuskava osalise või täieliku heakskiitmise loetakse mesindussektorisse sekkumise toetuse taotlus tegevuskava heakskiidetud osas rahuldatuks.

Eelnõu §-ga 12 sätestatakse heakskiidetud tegevuskava muutmise võimalused.

Lõike 1 kohaselt võib mesinduskogu PRIA poolt heakskiidetud tegevuskavas muudatuse tegemise vajaduse korral esitada hiljemalt 60 päeva enne eelarveaasta, mida tegevuskavas tehtav muudatus puudutab, algust PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu tegevuskava muutmise taotluse koos koosoleku, millel tegevuskava muutmise otsus tehti, protokolliga ära kirjutades. See tähendab, et kolme eelarveaasta pikkuse perioodi kohta koostatud tegevuskava rakendamise esimesel eelarveaastal on võimalik taotleda muudatuse tegemist teise ja kolmanda eelarveaasta tegevuste osas ning teisel eelarveaastal kolmanda eelarveaasta tegevuste osas. Muudatust saab teha vaid sama sekkumisviisi piires. See tähendab, et näiteks mesinikele suunatud nõustamisteenuste, tehnilise abi, koolituse, jne sekkumisviisi raames ettenähtud koolituse ära jäämisel võib selle asendada mingi teise tegevusega sama sekkumisviisi alt (nt mingi õppepäev, trükis, nõustamisteenus), kuid mitte meepäeva korraldamisega müügiedenduse, teavitustegevuse ja turunduse sekkumisviisi alt.

Lõikega 2 täpsustatakse tegevuskava muutmise taotluse sisu. Taotluses esitatakse kavandatava muudatuse sisu, muudatuse vajalikkuse põhjendus ning hinnang muudatuse oodatava mõju kohta mesindussektorisse sekkumise eesmärgi täitmisele.

Lõikega 3 sätestatakse, et tegevuskava muudatuse sisu, vajalikkust ja mõju mesindussektorisse sekkumise eesmärgi täitmisele hindab sama hindamiskomisjon, mille PRIA moodustab

tegevuskavade hindamiseks ja nende paremusjärjestuse koostamiseks. Hindamiskomisjon teeb PRIA-le ettepaneku tegevuskava muutmise heakskiitmise või heaks kiitmata jätmise kohta.

Lõike 4 kohaselt teeb PRIA tegevuskava muutmise heakskiitmise või heaks kiitmata jätmise otsuse 60 päeva jooksul taotluse saamisest arvates, hinnates muudatuse sisu ja vajalikkust ning mõju mesindussektorisse sekkumise eesmärgi täitmisele.

Lõikega 5 sätestatakse teatud tingimustel jooksva eelarveaasta tegevuskava muutmise võimalus. Tegevuskava rakendamise käigus võib selguda, et mingit tegevuskavas antud eelarveaastal ettenähtud tegevust pole mingil põhjusel selle eelarveaasta jooksul võimalik ellu viia. Näiteks tegevuskavas ettenähtud koolitust pole võimalik sobiva koolitaja puudumise tõttu läbi viia, välisüritusel ei ole ürituse ärajäämise tõttu võimalik osaleda, väljaantavat trükist pole materjalide ettevalmistamise hilinemise tõttu võimalik välja anda, jne. Sellistel operatiivselt ette tulla võivatel juhtudel võib mesinduskogu muuta jooksva eelarveaasta tegevuskava, et nende tegevuste jaoks ettenähtud vahendeid kasutada teiste samalaadsete ning tegevuskava rakendamise ja mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamise seisukohalt vajalike tegevuste elluviimiseks. Mesinduskogu esitab PRIA-le kavandatava muudatuse sisu ja põhjenduse ning koosoleku, millel tegevuskava muutmise otsus tehti, protokollri ära kirja PRIA e-teenuse keskkonna kaudu vähemalt 30 päeva enne kavandatava muudatuse rakendamist. Jooksva eelarveaastal tehtava muudatuse tingimusteks on, et ära jäävat tegevust asendav tegevus jääb sama mesindussektorisse sekkumise viisi piiresse. Näiteks võib ära jääva koolituse asendada teise koolituse või õppepäeva korraldamise või trükise väljaandmisega, kuid mitte meepäeva korraldamisega müügiedenduse, teavitustegevuse ja turunduse sekkumisviisi alt. Samuti ei tohi muudatuse või muudatuste rahaline suurus kokku ületada 10% antud eelarveaastal asjakohase sekkumisviisi tegevuste rahastamiseks eraldatud rahalistest vahenditest.

Lõike 6 kohaselt hindab PRIA jooksva eelarveaasta tegevuskava muutmise nõuetele vastavust ja põhjendatust ning teeb muutmise heakskiitmise või heaks kiitmata jätmise otsuse 10 päeva jooksul muutmise teavituse saamisest arvates.

Lõikega 7 sätestatakse, et nii lõike 1 kohaselt järgmise eelarveaasta tegevuste muutmisel kui ka lõike 5 kohaselt jooksva eelarveaasta tegevuste operatiivsel muutmisel tuleb mesinikele ja nende organisatsioonidele suunatud nõustamisteenuste, tehnilise abi, koolituse, teabe ja parimate praktikate vahetamise sekkumisviisi puhul arvestada selle sekkumisviisi kohta § 7 lõigetes 2 ja 3 sätestatud nõudeid. See tähendab, et nimetatud sekkumisviisi puhul ei tohi tegevuskava rakendamisega seotud abikõlblike haldus- ja personalikulude hüvitamiseks antava tehnilise abi suurus ka peale muutmist ületada 40 000 eurot eelarveaasta kohta ning toetusesaaja halduskulud ei tohi ületada 4% mesindussektorisse sekkumise rahastamiskõlblikest kogukuludest.

Eelnõu §-ga 13 sätestatakse nõuded tegevuskava täitmist käsitlevale tegevusaruandele.

Lõikega 1 sätestatakse ajaperiood, mille kohta mesinduskogu tegevuskava täitmist käsitleva tegevusaruande koostab ja PRIA-le esitab, ning tegevusaruande PRIA-le esitamise tähtaeg. Tegevusaruanne koostatakse peale tegevuskavaga hõlmatud eelarveaasta lõppu (15. oktoober) lõppenud eelarveaasta kohta ning esitatakse PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu hiljemalt 1. detsembriks. Tegevusaruanne on mesinduskogu poolt koostatav raport tegevuskava rakendamise kohta. Tegevusaruandes antakse kokkuvõtlik ülevaade lõppenud eelarveaastal tegevuskava täitmisest kõikide tegevuskavas ettenähtud sekkumisviiside ja tegevuste kaupa, kajastades eelkõige mesindussektorisse sekkumise rakendamise sisulist poolt: mida ja kui palju tehti või ei tehtud, millistele tulemustele jõuti ning kuidas aitas tehtu kaasa mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamisele. Tegemist on olulise dokumendiga, mida esitatakse vaid korra aastas ja mis peaks näitama, et EL ja Eesti maksumaksja raha on kasutatud tegevuskavas ettenähtud tegevustele, mis realselt on panustanud mesinduse sekkumise eesmärgi saavutamisesse.

Lõikega 2 täpsustatakse, milliseid andmeid peab PRIA-le esitatav tegevusaruanne sisaldama. Üldiste andmete (mesinduskogu ja selle esindaja nimi ja kontaktandmed, eelarveaasta) järel esitatakse tegevuskavas sekkumisviiside kaupa andmed ellu viidud tegevuste kohta (tegevuse teostaja, tegevuse eelarve ja tehtud kulud, tegevuses osalejate arv, tegevusest otseselt ja kaudselt kasusaajate arv, tegevuse sisu ja tulemuse lühikokkuvõtte, seos ja mõju mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamisse). Osaliselt või täielikult ellu viimata tegevuste puhul tuleb esitada ellu viimata jäämise põhjused ning tuua välja edasised plaanid selliste tegevustega. Tegevusaruandes tuleb kajastada ka olulised asjaolud, mis mesinduskogu hinnangul mõjutavad tegevuskava rakendamist järgmisel eelarveaastal.

Eelnõu §-ga 14 sätestatakse tegevusaruande nõuetele vastavuse kontrollimine. PRIA kontrollib vastuvõetud tegevusaruande vastavust EL õigusaktides, ELÜPS-is ja määruse §-s 13 sätestatud nõuetele ning selles esitatud andmete õigsust. Tegevusaruandes esitatud tegevuste nõuetele vastavuse sisuliseks hindamiseks võib PRIA haldusmenetluse seaduse §-de 6 ja 16 alusel küsida hinnangut samalt hindamiskomisjonilt, mille PRIA on moodustanud tegevuskavade hindamiseks ja nende paremusjärjestuse koostamiseks, samuti muult asjakohaselt eksperdilt. Eelkõige võib hindamiskomisjonilt hinnangu küsimine puudutada tegevuste tulemuste lahti mõtestamist ning mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamisesse antava panuse väljaselgitamist.

Eelnõu §-ga 15 sätestatakse tegevusaruande heakskiitmine ja heaks kiitmata jätmine.

Lõikega 1 sätestatakse üldise nõudena tegevusaruande PRIA poolt heakskiitmine. Kui tegevusaruanne ei vasta nõuetele, jätab PRIA selle heaks kiitmata ja peatab mesinduskogu tegevuskava rakendamise kuni tegevusaruande heakskiitmiseni. PRIA jätab tegevusaruande heaks kiitmata, kui tegevusaruande nõuetele vastavuse kontrollimise käigus tehakse kindlaks tegevusaruande nõuetele mittevastavus või tegevusaruandes tuvastatakse teadlikult valeandmete esitamine. Tegevuskava rakendamise peatamine tähendab tegevuskavas ettenähtud tegevuste rakendamisega seotud kulutuste tegemise peatamist, samuti peatatakse juba tehtud kulutuste kompenseerimiseks toetuse väljamaksmine. Tegevuskava rakendamine peatatakse tegevusaruande heaks kiitmata jätmise otsuse tegemise kuupäevast alates kuni tegevusaruande heakskiitmise otsuse tegemise kuupäevani. Tegevusaruande heaks kiitmata jätmise korral esitab mesinduskogu PRIA-le korrigeeritud tegevusaruande. Niipea, kui mesinduskogu poolt korrigeeritud tegevusaruanne PRIA poolt heaks kiidetakse, taastub tegevuskava rakendamine ning toetuse väljamaksmine.

Lõikega 2 sätestatakse PRIA poolt tegevusaruande heakskiitmise või heaks kiitmata jätmise otsuse tegemine 45 tööpäeva jooksul tegevusaruande esitamise tähtpäevast arvates.

Eelnõu §-ga 16 sätestatakse mesinduskogu muud kohustused tegevuskava rakendamisel.

Lõikes 1 esitatakse loetelu muudest kohustustest, mida mesinduskogu lisaks määruse §-s 3 sätestatud nõuetele peab täitma. Mesinduskogu peab:

- 1) tagama mesilashaigustega ja kahjuritega võitlemise eesmärgil materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse tehtavate investeeringute puhul komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/126 artiklis 11 sätestatud tingimuste täitmise;
- 2) kasutama toetust sihtotstarbeliselt ja mõistlikult ning kõige säästlikumal viisil, järgides toetatava tegevuse elluviimisel ELÜPS-s, määruses ja asjakohastes EL õigusaktides sätestatud nõudeid;
- 3) toetatava tegevuse raames kavandatava töö, teenuse või vara mõistliku maksumuse väljaselgitamiseks korraldama ostumenetluse §-s 17 sätestatud tingimustel;
- 4) tagama toetuse väljamaksmise aluseks olevate dokumentide nõuetekohasuse ja kulude abikõlblikkuse;
- 5) eristama selgelt oma raamatupidamises toetuse kasutamisega seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest, välja arvatud § 7

lõigetes 4–6 sätestatud toimingute puhul, mille kulud hüvitatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 44 lõike 1 punkti b kohaselt ühikuhinna alusel;

6) võimaldama teostada auditit, järelevalvet ja muid toetuse saamisega seotud kontrolle ning osutama selleks igakülgset abi, sealhulgas võimaldama viibida mesinduskogu kinnisasjal, ehitises ja ruumis ning läbi vaadata dokumente ja vara kohapeal;

7) esitama auditi, järelevalve või muu kontrolli tegemiseks vajalikud andmed ja dokumendid määratud tähtaja jooksul;

8) säilitama toetusega seotud dokumente;

9) näitama, et tegemist on Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi toetuse abil elluviidava tegevusega, kasutades selleks ettenähtud sümboleid ja teavitustegevusi;

10) esitama toetuse kasutamise seotud seireks vajalikku teavet (mesindussektorisse sekkumise toetusest määruse § 4 lõike 3 punktides 1 ja 2 nimetatud sekkumisviisi raames ellu viidud tegevusest kasu saanud mesiniku registrikood/isikukood ja nimi/ärinimi, mesilasperede arv (vaid määruse § 4 lõike 3 punktis 2 nimetatud sekkumisviisi puhul) ning sekkumisviisi nimetus);

11) teavitama PRIA-t taotluses esitatud või tegevusega seotud andmete muutumisest või tegevuse elluviimist takistavast asjaolust, sealhulgas pankrotimenetlusest, likvideerimismenetlusest, tegevuse odavnemisest või kallinemisest ning tegevusega seotud vara üleandmisest teisele isikule või asutusele.

Valdavalt on tegemist üldiste, paljude ÜPP toetusmeetmete rakendamisel toetuse taotlejale kehtestatud analoogsete kohustustega. Spetsiifilisema kohustusena punktis 1 nimetatud kohustuse sätestamine tuleneb komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/126 artikli 11 lõike 1 punktist a, mille kohaselt peavad liikmesriigid, kes lisavad oma ÜPP strateegiakavadesse mesindussektoris materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse tehtavad investeeringud, sätestama, et toetusesaaja kasutab omandatud materiaalsel ja immateriaalsel vara vastavalt selle olemusele, eesmärkidele ja kavandatud kasutusele, nagu ÜPP strateegiakavaga seotud sekkumistes kirjeldatud on. Eesti ÜPP strateegiakavas nähakse mesindussektoris materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse tehtavad investeeringud ette investeeringutena võitluseks kahjurite ja mesilaste haigustega, eriti varroatoosi tõrjeks. Seega kaasneb mesinduskogule kohustus tagada, et varroatoosi ja muude mesilashaiguste seire, ennetamise ja tõrje ning kahjurite tõrje vahendit, mille ostukulu kompenseerimist taotletakse, kasutatakse vaid mesilashaigustega, eriti varroatoosiga, või kahjuritega võitlemise eesmärgil.

Lõikes 2 sätestatakse mesinduskogu poolt tegevuskava ja selles ettenähtud tegevuste rakendamise kohta veebilehe pidamise kohustus. Veebilehe pidamine on vajalik tagamaks tegevuskavas sisalduvate tegevuste ja nende tulemuste osas informatsiooni kättesaadavus kõikidele mesinikele ning muudele asjast huvitatud isikutele. Veebilehel tuleb avalikustada vähemalt järgmine teave: mesinduskogu nimi ja kontaktandmed; mesinduskogu liikmete ja partnerite nimekiri; PRIA otsusega heakskiidetud tegevuskava ja tegevuskava muudatused; tegevuskavas sisalduvate teabepäevade ja kursuste toimumise kohad, ajad ja päevakavad; teave tegevuskava raames mesinikele pakutavatest tegevustest osasaamise võimaluste kohta; ülevaade tegevuskava raames elluviidud tegevuste kohta, sealhulgas uuringute tulemused ja avaldatud teabematerjal.

Lõikes 3 sätestatakse mesinduskogule varroatoosi ja muude mesilashaiguste seire, ennetamise ja tõrje ning kahjurite tõrje vahendi ostukulu kompenseerimisel selle kohta arvestuse pidamise kohustus. Vahendid ostab mesinduskogu ja jaotab need tegevuskavas sätestatud kriteeriumite alusel nõuetele vastavatele mesinikele. Vahendite ostukulu kompenseerimise taotlemisel peab mesinduskogu vahendite jaotamise kriteeriumitele vastamise, mesinike nõuetele vastavuse ja kompenseeritavate vahendite nõuetele vastavuse tõendamiseks esitama PRIA-le andmed kompenseeritava vahendi saanud mesinike ja vahendite kohta. Selleks vajalike andmete kogumiseks ongi sätestatud mesinduskogule arvestuse pidamise kohustus. Arvestust peetakse mesinduskogult kompenseeritava vahendi saanud mesiniku nime ja isikukoodi või ärinime ja äriregistri koodi (füüsilisest isikust ettevõtja puhul peetakse arvestust ärinime ja äriregistri koodi kohta) ning kompenseeritava vahendi nimetuse, koguse ja mesinikule andmise kuupäeva kohta.

Eelnõu §-ga 17 sätestatakse nõuded toetatava tegevuse raames ostetava töö, teenuse või vara ostumenetluse kohta.

Lõikes 1 sätestatakse, et juhul kui toetatava tegevuse raames ostetava töö, teenuse või vara käibemaksuta maksumus ületab 5 000 eurot, peab mesinduskogu olema tehtava kulu kohta saanud vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumust koos töö, teenuse või vara üksikasjaliku kirjeldusega. Kui toetava tegevuse raames tehtava kulu käibemaksuta maksumus jääb alla 5 000 eurot või kui tehtava kulu kohta on lihtsustatud kulumeetodina kehtestatud ühikuhind, siis hinnapakumust küsima ei pea.

Lõike 2 kohaselt võib mesinduskogu juhul, kui nõutud on vähemalt kolme võrreldava hinnapakumuse küsimine, küsida alla kolme hinnapakumuse, kui kolme hinnapakumuse küsimine ei ole objektiivselt võimalik. Mesinduskogu peab sellisel juhul esitama selle kohta põhjenduse.

Lõike 3 kohaselt ei tohi väljavalitud hinnapakumuse olla põhjendamatult kõrge võrreldes tavaliselt sarnase töö, teenuse või vara eest tasutava hinnaga. Kui mesinduskogu ei ole valinud odavaimat hinnapakumust, peab ta tehtud valikut põhjendama.

Lõikega 4 sätestatakse andmed, mida hinnapakumuse peab sisaldama. Hinnapakumuses peavad sisalduma mesinduskogu nimi, hinnapakkuja nimi ja kontaktandmed, hinnapakumuse väljastamise kuupäev ning töö, teenuse või vara üksikasjaliku kirjeldus ning käibemaksuta ja käibemaksuga maksumus.

Lõike 5 kohaselt ei või mesinduskogu küsida hinnapakumust endaga ega omavahel seotud isikutelt tulumaksuseaduse § 8 tähenduses.

Eelnõu §-ga 18 sätestatakse toetuse maksmise tingimused.

Lõikega 1 sätestatavaks toetuse maksmise tingimuseks on toetuse maksmine üksnes nende abikõlblike kulude hüvitamiseks, mis on tehtud asjakohasel eelarveaastal tegevuskavas ettenähtud tegevuste elluviimiseks asjakohase sekkumisviisi tegevuste rahastamiseks ettenähtud vahendite piires. Taotlus eelarveaastal tehtud abikõlblike kulude hüvitamiseks esitatakse PRIA-le hiljemalt asjakohase eelarveaasta 1. septembriks (maksetaotluse ja kulusid tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg on sätestatud määruse § 19 lõikes 1) ning asjakohane eelarveaasta lõpeb 15. oktoobril. Abikõlblikud kulud, mis tehakse asjakohasel eelarveaastal tegevuskavas ettenähtud tegevustega seonduvalt, kuid mille hüvitamiseks asjakohase eelarveaasta 1. septembriks taotlust esitada ei jõuta (näiteks kui tegevus lõppes vahetult enne taotluse esitamise tähtaega ja nõutavaid kuludokumente polnud võimalik tähtajaks esitada) või ei ole taotluse esitamine enam võimalik (kulud tehti peale asjakohase eelarveaasta 1. septembrit, kuid enne uue eelarveaasta algust), hüvitatakse juba järgmise eelarveaasta vahenditest. 1. septembriks PRIA-le esitamata abikõlblike kulude puhul tuleb arvestada, et järgmisel eelarveaastal selle vahenditest nii eelmisel eelarveaastal tähtajaks esitamata jäänud kulude kui ka järgmise eelarveaasta enda tegevustega seotud kulude hüvitamisel ei ületataks tegevuskavas ettenähtud tegevuste elluviimiseks asjakohase sekkumisviisi tegevuste rahastamiseks ettenähtud vahendite summat.

Lõikega 2 sätestatavaks toetuse maksmise tingimuseks on tööde, teenuste ja vara, mille kulude hüvitamiseks toetuse maksmist taotletakse, lõpetatus või omandatus ning mesinduskogu poolt tööde tegijale, teenuste osutajale ja vara müüjale nende eest täielik tasumine. Tööde ja teenuste lõpetatuse või vara omandatuse ning nende eest täieliku tasumise nõue tähendab seda, et näiteks meetoteid tutvustava ürituse puhul enne selle ürituse toimumist tekkinud ja mesinduskogu tasunud kulusid (nt ette makstud ruumi rendikulud) eraldi ei hüvitata – toetus selliste kulude hüvitamiseks makstakse peale ürituse toimumist korraga kõikide selle üritusega seotud abikõlblike kulude kohta. Töö ja teenuse puhul, mis tegevuskava järgi on eelarveaasta sees jaotatud kaheks või enamaks samasuguseks terviklikuna käsitletavaks tööks ja teenuseks (nt

neljast erineval ajal toimuvast õppepäevast koosnev koolitus), loetakse eraldi iga üksik terviklik töö ja teenus (nt õppepäev) peale selle teostamist lõpetatuks. Töö ja teenuse puhul, mis on tegevuskavas ette nähtud ühte eelarveaastat ületava töö või teenusena (nt teadusuuring), loetakse töö ja teenus asjakohase eelarveaasta osas lõppenuks, kui tegevuskavas antud eelarveaastal ettenähtud tööd ja teenused on lõpule viidud. Usaldusmesiniku poolt mesinikele nõuandeteenuse osutamisel ning mesinduskogu poolt mesinikele mesilashaiguste ja kahjurite tõrje vahendite andmisel loetakse töö ja teenus lõpetatuks eraldi iga üksiku nõustamisteenuse osutamise ning vahendi andmise järel (kulused hüvitatakse usaldusmesinike ja mesinduskogu poolt peetava ja PRIA-le esitatava arvestuse alusel).

Eelnõu §-ga 19 sätestatakse maksetaotluse ja tõendavate dokumentide esitamine.

Lõikega 1 sätestatakse maksetaotluse ja tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg. Eelarveaastal tegevuskavas ettenähtud tegevustega seotud abikõlblike kulude hüvitamiseks toetuse väljamaksmiseks esitab mesinduskogu PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu maksetaotluse koos kulused tõendavate dokumentidega või tegevuse elluviimist tõendavate dokumentidega hiljemalt asjakohase eelarveaasta 1. septembriks. Tähtaeg 1. september on sätestatud kaalutlusega, et PRIA-l oleks võimalik kontrollida esitatud taotluse ja dokumentide nõuetekohasust ning jõuda kanda toetusraha mesinduskogu arvelduskontole enne asjakohase eelarveaasta lõppu (15. oktoober). EL finantsreeglite kohaselt saab eelarveaasta kohta määratud toetuseraha taotlejatele välja maksta vaid kuni eelarveaasta lõpuni.

Lõikes 2 loetletakse koos maksetaotlusega esitatavad kulused tõendavad dokumendid. Kulused tõendavad dokumendid on:

- 1) selle isiku väljastatud arve-saatelehe või arve ära kiri, kellelt mesinduskogu tellis teenuse või töö või ostis kaupa;
- 2) arve-saatelehe või arve ära kirjal märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendav maksekorralduse ära kiri või väljatrükk või arvelduskonto väljavõte;
- 3) asjakohane tööleping, töövõtuleping, käsundusleping, müügileping, rendi- või üürileping, liisinguleping;
- 4) tehtud töö või soetatud vara vastuvõtmist tõendav dokument;
- 5) hinnapakkumuse küsimist tõendavad dokumendid ning nõutust vähema arvu hinnapakkumiste küsimise või mitte odavaima hinnapakkumuse valimise korral asjakohane selgitus;
- 6) palgaleht, millelt on näha töötaja ja tema tööandja nimi, tehtud töö või osutatud teenuse kirjeldus ja seos tegevuskavaga, tööpäevade ja –tundide arv, arvestatud töötasu ning sellest kinnipeetud maksud ja muud kinnipidamised ning makstav netotöötasu;
- 7) dokument töösuhte lõpetamise kohta;
- 8) sularahamakse tegemise korral kassa väljamineku order;
- 9) lähetuskorraldus ja lähetuskulude aruanne koos päevaraha arvestusega;
- 10) sõidukulused tõendav dokument, sealhulgas ühissõiduki kasutamist tõendav sõidupilet või sõidupäevik, mis sisaldab sõidukit kasutava isiku ees- ja perekonnanime, sõiduauto riikliku registreerimismärgi andmeid, sõiduauto odomeetri kaugusmõõdiku alg- ja lõppnäitu ning sõidu kuupäeva ja eesmärki;
- 11) esmakordsel makse taotlemisel usaldusmesiniku poolt nõuandeteenuse osutamise kohta mesinduskogu ja usaldusmesiniku vahel sõlmitud lepingu koopia;
- 12) usaldusmesinike poolt nõustamisteenuse osutamise aja, koha, nõustamisteenuse, nõustatavale välja pakutud lahenduse ja mesiniku juures kohapeal nõustamisteenuse osutamise korral isikliku sõiduauto kasutamise kohta peetava arvestuse koond;
- 13) ühikuhinnast kõrgema lektori tasu maksmiseks argumenteeritud põhjendus selle taotlemise kohta;
- 14) varroatoosi ja muude mesilashaiguste seire, ennetamise ja tõrje ning kahjurite tõrje vahendi ostukulu kompenseerimise taotlemiseks mesinduskogu poolt peetava arvestuse koond, mis sisaldab mesinduskogult kompenseeritava vahendi saanud mesiniku nime ja tema mesilasperede arvu, kompenseeritava vahendi nimetust, kogust ja mesinikule andmise aega;

15) kasutatud materiaalse vara ostmise korral müüja dokumendid, mis tõendavad, et vara ostmiseks ei ole eelneva viie aasta eest saadud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi.

Lõikes 3 loetletakse koos maksetaotlusega esitatavad teabepäeva ja kursuse toimumist tõendavad dokumendid. Sellisteks dokumentideks on toimunud teabepäeva ja kursuse päevakava ja osalejate nimekiri. Osalejate nimekirja puhul peavad sellel märgitud olema osalejate kontaktandmed ja nende allkirjad. Veebis toimunud teabepäeva ja kursuse puhul tuleb tõendusdokumentidena esitada taotleja poolt digitaalselt allkirjastatud osalejate nimekiri koos sisselogimise aegadega – võimalusel ka väljalogimise aegadega – ning päevakava. Tõendusmaterjalina võib lisaks esitada ka koolitusprogrammi logi, ekraani kuvatõmmised, pildid vms.

Lõikega 4 sätestatakse, et maksetaotluse koos tõendavate dokumentidega võib mesinduskogu esitada kuni kümnes osas ühe eelarveaasta kohta. Vajadus toetuse sedavõrd paindliku maksevõimaluse järele tuleneb Eestis tegutsevate mesindussektori isikute ühenduste väikesest finantsvõimekusest. Eelmisel EL-i eelarveperioodil mesindussektorisse sekkumisega samalaadse toetusmeetme mesindusprogrammi 2020–2022 raames oli võimalus maksetaotlus esitada igakuiselt.

Eelnõu §-ga 20 sätestatakse toetuse maksmine ja toetuse maksmisest keeldumine.

Lõikega 1 sätestatakse maksetaotlustes ja kulusid tõendavates dokumentides esitatu õigsuse ning tegevuskavale vastavuse ning mesinduskogu tegevuse EL asjakohastele õigusaktidele, ELÜPS-le ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele ja tegevuskavale vastavuse kontrollimine PRIA poolt.

Lõike 2 kohaselt teeb PRIA peale maksetaotluse ja kulusid tõendavate dokumentide kontrollimist ning kulude abikõlblikkuse selgumist toetuse maksmise otsuse sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda mesinduskogu arvelduskontole 30 tööpäeva jooksul arvates maksetaotluse ja kulusid tõendavate dokumentide esitamisest.

Lõikes 3 käsitletakse toetuse maksmisest keeldumist. PRIA teeb toetuse maksmisest keeldumise otsuse ELÜPS § 13 lõikes 3 ja § 20 lõikes 3 sätestatud juhtudel 25 tööpäeva jooksul toetuse maksmisest keeldumise aluseks olevast asjaolust teadasaamisest arvates. ELÜPS § 13 lõike 3 kohaselt teeb PRIA toetuse maksmisest keeldumise otsuse, kui pärast taotluse rahuldamist (mesindussektorisse sekkumise toetuse puhul pärast mesinduskogu esitatud tegevuskava heakskiitmist), kui enne toetuse maksmist tehakse kindlaks taotluse rahuldamata jätmise alused või kui toetuse saaja ei ole täitnud toetuse saaja kohustusi. ELÜPS § 20 lõike 3 kohaselt aga teeb PRIA toetuse maksmisest keeldumise otsuse, kui tegevuskava rakendamine on tegevusaruande heaks kiitmata jätmise tõttu peatatud.

Lõikega 4 sätestatakse, et toetuse maksmisest keeldumise otsuse korral võib PRIA teha tegevuskava heakskiitmise otsuse muutmise otsuse. Näiteks võib PRIA teha tegevuskava heakskiitmise otsuse muutmise otsuse nende tegevuskavas ettenähtud tegevuste osas, millede puhul põhjustas toetuse maksmisest keeldumise otsuse tegemise mesinduskogu tegevuse tahtlik, korduv või olulisel määral nõuetele vastavuse rikkumine.

Eelnõu §-ga 21 sätestatakse ettemaksu maksmise kord. Ettemaksu taotlemine enne tegevuskavas ettenähtud tegevuste teostamist on uus võimalus, mida mesindusprogrammide rakendamist reguleerivad EL õigusaktid ei sisaldanud.

Lõikes 1 käsitletakse ettemaksu taotluse esitamist. Üldreeglina makstakse toetus välja alles siis, kui tegevuskavas ettenähtud tegevus on toimunud ja vastavate kulude eest on juba tasutud. Kuna aga mesinduskogu ja selle liikmete ning partnerite võimalused kõikide tegevuste elluviimiseks vahendite leidmiseks on piiratud ja see võiks tegevuskava eduka rakendamise ohtu seada, siis antakse mesinduskogule võimalus rahastada tegevust ka enne töö, teenuse või vara soetamise eest

tasumist. Selline võimalus tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) 2021/2116 artikli 44 lõikest 3a, mille kohaselt võivad liikmesriigid sektoripõhiste sekkumiste, sealhulgas mesindussektorisse sekkumise, puhul komisjoni delegeeritud määrusega kehtestatud tingimusi täites maksta toetusesaajatele toetust ettemaksu korras. Komisjoni delegeeritud määruse (EÜ) 2022/127, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 makse- ja muud asutusi, finantsjuhtimist, raamatupidamisarvestuse kontrollimist ja heakskiitmist, tagatise ja euro kasutamist käsitlevate eeskirjadega (ELT L 20, 31.01.2022, lk 95–130), artikli 15a lõike 1 kohaselt ei tohi ettemaksu suurus ületada 80% prognoositavast kulutuste üldsummast ning lõike 2 kohaselt on ettemaksu saamise eelduseks tagatise, mis on vähemalt võrdne ettemaksu suurusega, esitamine. Et PRIA-le ettemakse taotluse esitamine on vabatahtlik, siis ei määrata taotlemiseks kindlat perioodi. Ettemaksu taotlemise ajastamisel tuleb siiski arvestada, et mesindussektorisse sekkumise meetme finantseerimine toimub eelarveaasta põhiselt ning jooksva eelarveaastal saadava ettemaksu tasaarveldamiseks tuleb esitada PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu maksetaotlus hiljemalt jooksva eelarveaasta 1. septembriks.

Lõikes 2 täpsustatakse, et ettemaksu saamiseks PRIA-le esitatavaks tagatiseks on krediidasutuste seaduse alusel ja korras tegutseva krediidasutuse või tema konsolideerimisgruppi kuuluva finantseerimisasutuse garantii. Komisjoni delegeeritud määruse (EÜ) 2022/127 artikli 22 lõike 1 kohaselt peab tagatise andja olema ametlikult registreeritud resident või tal peab olema registreeritud asukoht liidus ning liikmesriigi pädev asutus peab olema talle andnud tegevusloa. PRIA aktsepteerib Finantsinspeksiooni poolt väljaantud tegevusloa saanud pankade ja krediidiandjate garantiisid, kes on Finantsinspeksiooni kodulehel olevas avalikus nimekirjas ning kelle kohta ei ole avaldatud inspeksiooni kodulehel hoiatusteateid. Garantii peab olema allkirjastatud finantsasutuse õigustatud/volitatud isiku poolt. Garantii loetakse esitatuks, kui sellel on olemas järgmine informatsioon: mesinduskogu andmed, garantii summa, garantii kehtivusaeg, garantii esitamise eesmärk.

Lõikes 3 sätestatakse PRIA poolt mesinduskogu esitatud nõuetekohase toetuse ettemaksu taotluse alusel ja tagatise olemasolul toetuse ettemaksu maksmise otsuse tegemine sellise aja jooksul, et toetuse ettemaksu raha oleks võimalik kanda mesinduskogu arvelduskontole 30 tööpäeva jooksul arvates toetuse ettemaksu taotluse ja tagatise esitamisest.

Lõikes 4 sätestatakse, et vastavalt käesoleva määruse §-s 19 sätestatud maksetaotluse ja tõendavate dokumentide esitamisele tuleb esitada nõutud dokumendid ka ettemaksu ulatuses tehtud kulude kohta ning teabepäeva ja kursuse toimumise kohta. Ettemaksu küsimine ei vabasta mesinduskogu kuludokumentide ning teabepäeva ja kursuse toimumist tõendavate dokumentide esitamisest ning ka kõik ettemaksu summast tehtavad kulutused tohivad olla tehtud ainult asjakohasel eelarveaastal tegevuskava rakendamise seotud tegevuste elluviimiseks.

Lõike 5 kohaselt arvestatakse makseotsuse alusel makstavast summast tasaarvestuse korras maha ettemaksuna mesinduskogule makstud summa. Mesinduskogu võib määruse § 19 kohaselt esitada PRIA-le maksetaotluse koos tõendavate dokumentidega kuni kümnes osas eelarveaasta kohta ning PRIA teeb eraldi iga esitatava taotluse osa kohta toetuse maksmise või toetuse maksmisest keeldumise otsuse. Makseotsuste alusel maksmisele kuuluvad summad tasaarvestatakse jooksvalt ettemaksuna makstud summaga ning peale nende võrdsustumist makstakse ettemaksu summat ületav toetusesumma mesinduskogule välja.

Lõikes 6 käsitletakse ettemaksuga seotud tagatise vabastamist. Komisjoni delegeeritud määruse (EÜ) 2022/127 artikli 28 lõike 1 järgi vabastatakse tagatis järgmistel juhtudel: 1) ettemaksusumma saamise õigus on kindlaks tehtud; 2) ettemaksusumma ja liidu erieeskirjadega ettenähtud täiendavad summad on tagasi makstud. Esimesel juhul ettemaksusumma tagasisaamise õigus tekib, kui mesinduskogu esitatud maksetaotluste ja tõendavate dokumentide alusel PRIA poolt makseotsustega määratud maksmisele kuuluv summa küündib ettemaksusummani. Teisel juhul on tagatise vabastamise tingimuseks lihtsalt asjaolu, et

mesinduskogu on ettemaksusumma ja võimalikud täiendavad EL õigusest tulenevad ettemaksu saamisega seotud summad täies ulatuses PRIA-le tagasi maksnud. Sama artikli lõike 1a kohaselt lisatakse tagatise vabastamise taotlusele ettemaksusumma saamise õigust või ettemaksusumma ja muude kaasneda võivate täiendavate summade tagasimaksmist tõendavad dokumendid. Eeltoodud nõuete täitmisel vabastab PRIA mesinduskogu esitatud vastava taotluse alusel tagatise 10 tööpäeva jooksul arvates tagatise vabastamise taotluse esitamisest.

Eelnõu §-s 22 sätestatakse mesinduskogu kui toetuse saaja andmete avalikustamine. PRIA teavitab mesinduskogu tema andmete avalikustamisest ja töötlemisest Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 artiklites 98 ja 99 sätestatud alustel ja korras.

Eelnõu §-ga 23 sätestatakse määruse rakendussätted.

Lõikes 1 sätestatakse rakendussäte 2023. aastal tegevuskava heakskiitmisega algava ja 15. oktoobril 2025. aastal lõppeva perioodi esimese eelarveaasta kohta. 2023. aastal loetakse eelarveaastaks ajavahemikku alates tegevuskava heakskiitmisest kuni 15. oktoobrini 2023. aastal, sest 16. oktoobril 2022. aasta algav ja 15. oktoobril 2023. aasta lõppev eelarveaasta jääb tavapärasest eelarveaastast lühemaks, kuna algab enne käesoleva määruse jõustumisest.

Lõikes 2 sätestatakse rakendussäte mesinduskogu kogutavate turuteabe andmete PRIA-le esitamise kohta 2023. aastal. Erinevalt tavapärasest turuteabe andmete esitamise tähtajast, mis komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2022/1475 nende andmete komisjonile esitamiseks sätestatud tähtaega (15. juuni) arvestades on hiljemalt 1. juuniks iga kahe aasta järel eelneva kalendriaasta kohta, esitatakse 2023. aastal turuteabe andmed 2022. kalendriaasta kohta 1. septembriks (komisjonile esitamise tähtaeg erandina 2023. aasta kohta 15. september).

Lõikes 3 sätestatakse rakendussäte 2023. aastal tegevuskava heakskiitmisega algaval ja 15. oktoobril 2025. aastal lõppeval perioodil teatud kulude abikõlblikkuse osas. Eelnõu § 6 lõike 5 punkti 2 kohaselt on kulu, mis on tehtud enne tegevuskava esitamisele järgnevat päeva, mitteabikõlblik. Tegevuskava saab PRIA-le esitada peale käesoleva määruse jõustumist. Arvestades, et mesindussektorisse sekkumise toetuse eelarve on ette nähtud kõikide eelarveaastate kohta ühesuguse suurusena, kuid 2023. aastal tegevuskava heakskiitmisega algaval ja 15. oktoobril 2025. aastal lõppeval perioodil jääb mesinduskogul perioodi esimesel aastal tegevuste teostamise võimalus eelarveaastast märksa lühema perioodi peale ning seetõttu on risk eelarve alakasutamise osas suurem, on otstarbekas teatud kulude puhul, mis tekivad enne tegevuskava esitamist ning millede tegemist pole võimalik edasi lükata, nende abikõlblikkuse perioodi ettepoole nihutada. Sellisteks kuludeks on välisriigis toimuvate üritustega, mis rahvusvahelisel tasandil koostöö edendamise ja uute teadmiste kaudu aitavad kaasa mesindussektorisse sekkumise eesmärgi saavutamisele, seotud osalemistasu ning sõidu- ja majutuskulud. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 86 lõike 1 punkti a kohaselt on EAGFi osaluse jaoks kulud rahastamiskõlblikud alates selle aasta 1. jaanuarist, mis järgneb aastale, mil komisjon ÜPP strateegiakava heaks kiidab, ehk 1. jaanuarist 2023. aasta. Eeltoodust tulenevalt sätestatakse, et 2023. aastal välisriigis toimuva ürituse osalemistasu ning sellega seotud sõidu- ja majutuskulud on erandina abikõlblikud alates 1. jaanuarist 2023. aastal.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks järgmised EL-i õigusaktid:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186);

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261);
- komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2022/126, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu (ELT L 20, 31.01.2022, lk 52–94);
- komisjoni delegeeritud määrus (EÜ) 2022/127, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 makse- ja muid asutusi, finantsjuhtimist, raamatupidamisarvestuse kontrollimist ja heakskiitmist, tagatise ja euro kasutamist käsitlevate eeskirjadega (ELT L 20, 31.01.2022, lk 95–130).

Nimetatud EL-i õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <https://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Komisjoni 29. novembri 2017. aasta teatise „Toidutootmise ja põllumajanduse tulevik“ seatud EL-i ÜPP eesmärkide saavutamist toetava abinõuna nähakse ÜPP strateegiakavade määrukses mesindussektori osas ette liikmesriikidele kohustuslikus korras rakendatav mesindussektoris sekkumise meede. Nimetatud määrukses sätestatud täpsemast eesmärkide valikust valiti mesindussektori esindusorganisatsioonidega koostöös mesindussektoris sekkumise eesmärgiks Eestis siinse mesindussektori konkurentsivõime ja turule orienteerituse suurendamine. Eesmärgist ning eesmärgi täitmiseks valitud mesindussektoris sekkumise viisidest tulenevalt kaasneb toetusega positiivne mõju majandusele. Toetust antakse mesindussektori isikute ühenduste moodustatud mesinduskogule, kuid lõppkasusaajateks mitmesuguste toetatavate tegevuste (koolitus, usaldusmesinike nõuandeteenus, teabematerjal, mesilashaiguste tõrje vahendid, mesilashaiguste analüüsimine, koostöö teadusasutustega, mee ja meetoodete promotsiooniüritus, jne) kaudu on mesinikud – nii ühenduste kaudu mesinduskogusse kuuluvad kui mitte kuuluvad. Põllumajandusloomade registri andmetel peeti 31. oktoobri 2022. a seisuga Eestis 2 911 mesiniku poolt 5 471 mesilas kokku 52 131 mesilasperet. Kuna toetusega toetatavaid tegevusi on palju ning nende iseloom ja maht väga erinev (alates näiteks usaldusmesiniku nõuandest üksikmesinikule kuni tegevuskava rakendamise kohta peetavalt veebilehelt info leidmiseni väga paljude mesinike poolt), on toetuse otseste lõppkasusaajate mesinike arvu tegevuste ja mesinike kattuvuse tõttu piisava täpsusega keeruline hinnata. Eeldatavalt võiks toetusega seotud tegevustest mingilgi määral otsest kasu saada ca 2/3 kõikidest Eesti mesinikest aastas. Kaudselt saavad toetusest läbi mitmete tegevuste (nt tarbijate teadlikkuse suurendamisele suunatud tegevused) kasu aga kõik Eesti mesinikud.

Mesindussektori konkurentsivõime ja turule orienteerituse parandamiseks rakendatakse Eestis järgmiseid mesindussektoris sekkumise viise: 1) mesinike teadmiste ja oskuste parandamine ning tehniline abi; 2) materiaalsed ja mittemateriaalsed investeeringud mesilashaiguste seireks, ennetamiseks ja tõrjeks ning kahjurite tõrjeks; 3) analüüse tegevate laboratooriumite toetamine; 4) koostöö teadusasutustega; 5) tarbijate teadlikkuse tõstmine.

Mesinike teadmisi ja oskusi on võimalik parandada, tõstes nende teadlikkust mesilashaigustest ja bioohutusmeetmetest, vahetades infot ja parimaid mesinduspraktikaid, sealhulgas rahvusvahelisel tasemel, ning pakkudes täiendkoolitust ja koolitades välja uusi mesinikke. Uued ja paremad teadmised ja oskused avavad mesinikele rohkem võimalusi võtta oma tegevuses riskide vähendamiseks ja efektiivsuse suurendamiseks vastu õigeid otsuseid, vähendades seeläbi mesilashaiguste levikut ja suurendades meetootmise majanduslikku tasuvust. Uute ja eelkõige noorte mesinike kaasamine ja väljakoolitamine aitab kaasa mesinike kõrge keskmise vanuse langusele. Mesinike koordineeritud abistamine võitluses mesilashaigustega aitab vähendada nende haiguste levikut ja mesilaste hukkamist. Terved ja tugevad mesilaspered on meetootmise

majandusliku tasuvuse eelduseks. Samuti lisavad terved ja tugevad mesilaspered ümbritseva piirkonna õistaimede tolmeldamisel saagikust, millel on kultuurtaimede puhul otsene mõju majanduslikule tulemusele, looduslike taimede puhul keskkonda tugevdav ja liigirikkust säilitav mõju. Mesilashaiguste ja mesindustoodete kvaliteedi analüüsimisel saadavat infot saab lisaks olukorrast ülevaate saamisele kasutada ka mesilashaigustele võimalike vastumeetmete väljatöötamiseks ning mesindustoodete kvaliteedi parandamiseks. Mesilashaiguste analüüsimine aitab mesilashaiguste levikut piirata ja suurendab sellega ka meetootmise majanduslikku tasuvust, mesindustoodete kvaliteedi analüüsimine aitab aga kaasa üldise kvaliteedi ja seeläbi ka majandusliku tasuvuse kasvule. Teadusasutustega tehtav koostöö võimaldab mesilashaiguste ja majandusliku tasuvuse osas saada uusi ja põhjalikke teadmisi, mis panustavad mesilashaiguste leviku piiramiseks ja majandusliku tasuvuse parandamiseks suunatud seniste meetmete täiustamisele või uute meetmete väljatöötamisele. Teadus- ja haridusasutuste vaheline koostöö võimaldab uuematel teadmistel levida mesindusega tegelevate isikute ja mesindusharidust omandavate isikute hulgas ning parandada õppe kvaliteeti. Tarbijate parem teadlikkus mee ja meetoodete omadustest, kvaliteedist ja kasutamise võimalustest suurendab nõudlust mee ja meetoodete järele ning parandab seeläbi meetootmise majanduslikku tasuvust.

Toetusel on kaudne positiivne mõju elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule ning rahvatervisele. Mesilastel on õistaimede tolmeldajadena bioloogilise mitmekesisuse säilimise osas oluline roll. Paljude taimede püsijäämine ning ka kultuurtaimede saagi suurus sõltub just mesilastest. Mesindussektori konkurentsivõime ja turule orienteerituse suurendamine tõstab mesinduse majanduslikku tasuvust, stimuleerides sellega mesindusega tegelemist ning mesilaste arvukuse säilimist või isegi suurenemist. Regionaalsest aspektist annab toetus mesinduse majandusliku tasuvuse tõstmise kaudu panuse maapiirkondade üldisele edenemisele, sealhulgas olemasolevate töökohtade säilimisele ja uute töökohtade loomisele. Rahvatervisele avaldavad soodsat mõju mesindussektoris sekkumise raames tarbijate teadlikkuse parandamisele suunatud tegevused, mis tutvustavad mee ja meetoodete omadusi, kvaliteeti ja kasutamise võimalusi.

Määruse kehtestamine ei too kaasa organisatsioonilisi muudatusi avalikus sektoris. Toetuse rakendamine ei too kaasa uute töökohtade loomise vajadust, kuna eelnevatel EL eelarveperioodidel on rakendatud mesindussektoris sekkumisega samalaadset mesindusprogrammide toetusmeetet. Teatud tegevuste (teabepäeva ja kursuse korraldamine, teabepäeval ja kursusel lektori poolt loengu pidamine, usaldusmesiniku poolt mesiniku juures kohapeal nõustamisteenuse osutamine) puhul toetuse maksmine lihtsustatud kulumeetodi alusel võimaldab vähendada toetuse andmisega seotud halduskoormust.

Määruse rakendamisega ei kaasne mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, samuti kohaliku omavalitsuse korraldusele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Mesindussektoris sekkumise toetust rahastatakse 50% ulatuses Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ning 50% ulatuses Eesti riigieelarvest. Mesindussektoris sekkumise eelarve on 280 946 eurot eelarveaasta kohta ning 1 404 730 eurot perioodi 2023–2027 peale kokku. Eelarveaasta kohta ettenähtud eelarve jaguneb mesindussektoris sekkumise viiside vahel ELÜPS § 11 lõike 3 alusel maaeluministri käskkirjaga antud summas.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu on koostatud koostöös PRIA-ga ja mesindussektori esindusorganisatsioonidega (Eesti Mesinike Liit, Eesti Kutseliste Mesinike Ühing, Saaremaa Meetootjate Ühing, Eesti Mesilaste Tõuaretajate Selts, Põltsamaa Mesinike Selts, jt). Mesindussektorisse sekkumise toetuse andmise aluseks olevas ÜPP strateegiakavas sisalduv mesindussektorisse sekkumise eesmärk ning sekkumisviisid selgitati välja mesindussektori esindusorganisatsioonide (Eesti Mesinike Liit, Eesti Kutseliste Mesinike Ühing ja Saaremaa Meetootjate Ühing) esitatud ettepanekute põhjal maaeluministeriumi juhtimisel ÜPP strateegiakava ettevalmistamisel toimunud arutelude käigus.

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeriumile.

Kuna Rahandusministerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement” § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu nimetatud määruse § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

Eelnõu esitati arvamuse andmiseks PRIA-le ning Põllumajandus- ja Toiduametile, kes ei esitanud eelnõu kohta lisaettepanekuid.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Kantsler